

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเพื่อศึกษา เรื่องการจัดการคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเอกชน ในเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

- 2.1 การจัดการศึกษาเอกชนในประเทศไทย
- 2.2 การจัดการคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 2.3 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การจัดการศึกษาเอกชนในประเทศไทย

การจัดการศึกษาของเอกชนตั้งแต่ปีพ.ศ. 2542 จนถึงปัจจุบัน พอสรุปตามหัวข้อได้ดังนี้

2.1.1 สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้หลายประการ ประกอบด้วย 9 หมวด 1 บทเฉพาะกาล โดยกล่าวถึงความมุ่งหมายและหลักการ สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ระบบการศึกษา แนวการจัดการศึกษา ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา รวมทั้งเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งสรุปสาระสำคัญของสาระสำคัญได้ดังนี้

หมวดที่ 1 ความมุ่งหมายและหลักการ (มาตราที่ 6-9)

1. การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม และให้ยึดหลักการศึกษาดลอดชีวิต การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการมีส่วนร่วมของสังคม

2. กระบวนการเรียนรู้ต้องปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องธรรมชาติและชีวิต และสังคม ทั้งในความเป็นไทยและสากล

3. การจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักเอกภาพ ด้านนโยบายหลากหลายในการปฏิบัติ กระจายอำนาจ ระดมทรัพยากรและการมีส่วนร่วม กำหนดมาตรฐานและประกันคุณภาพ

หมวดที่ 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา (มาตรการที่ 10-14)

1. การประกันสิทธิการศึกษาขั้นพื้นฐาน รัฐต้องมีหน้าที่จัดการศึกษาให้บุคคล มีสิทธิและโอกาสเสมอกันโดยการรับรองการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

2. หน้าที่ในการจัดการศึกษา บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีหน้าที่จัดให้บุตร หรือบุคคล ซึ่งอยู่ในความดูแล ได้รับการศึกษาภาคบังคับ ตลอดจนต้องจัดให้ได้รับการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัว

3. สิทธิในการจัดการศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการขั้นพื้นฐาน ซึ่งต้องเป็นไปตามกฎกระทรวง

4. สิทธิประโยชน์จากการจัดการศึกษา เมื่อจัดการศึกษาแล้วประชาชนก็ย่อมมี สิทธิประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งจากรัฐ ดังนี้

(1) การสนับสนุนจากรัฐด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ประชาชนหรือผู้จัดการ ศึกษาภาคประชาชนมีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษา แก่บุตร หรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล เช่น อาจช่วยเหลือทางวิชาการ การแนะนำให้ คำปรึกษา การเทียบโอนความรู้ประสบการณ์

(2) รัฐพึงจัดสรรเงินอุดหนุนสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ ครอบครัวหรือกลุ่มประชาชน

(3) การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาสิ่งที่รัฐจะ สนับสนุนนอกจากเงินอุดหนุน

หมวดที่ 3 ระบบการศึกษา (มาตรการที่ 15-21)

1. การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ (1) การศึกษาในระบบ (2) การศึกษานอก ระบบ และ (3) การศึกษาตามอัธยาศัย ทั้ง 3 รูปแบบนี้สามารถเทียบโอนกันได้ สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถจัดการศึกษาได้ทั้ง 3 รูปแบบหรือรูปแบบใดรูปแบบ หนึ่ง

2. ระดับการศึกษา แบ่งออกได้หลายระดับแล้วแต่วัตถุประสงค์ของผู้จัด เช่น การศึกษาระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา เป็นต้น

หมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา (มาตราที่ 22-30)

1. ต้องยึดหลักว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ให้ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดและต้องให้แต่ละคนสามารถพัฒนาตามความถนัด ความสนใจ
2. เนื้อหาสาระของการศึกษาทุกระบบทุกรูปแบบ ต้องเน้นความรู้คู่คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ โดยการบูรณาการ(ผสมผสาน) ตามความเหมาะสมของระดับการศึกษา
3. เนื้อหาสาระของวิชาความรู้ ที่ต้องนำไปกำหนดหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้
  - (1) ความรู้เกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ชาติและสังคมโลก และความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องเหล่านี้คือ ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
  - (2) ความรู้ และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - (3) ความรู้และการประยุกต์ใช้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา
  - (4) ความรู้ และทักษะในด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง
  - (5) ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข
4. การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้
  - (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน
  - (2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
  - (3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การฝึกการปฏิบัติ
  - (4) ผสมผสานความรู้และคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ทุกกิจกรรม

(5) จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมและสื่อการเรียนรู้ให้เกิดการเรียนรู้ด้วยความสุข

(6) การจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ผู้เรียนและผู้สอนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รวมทั้งประสานความร่วมมือกับพ่อแม่ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนในการจัดการเรียนรู้

5. รัฐต้องส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนพฤกษศาสตร์ ศูนย์วิทยาศาสตร์ ฯลฯ

6. ให้สถานศึกษาประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ โดยพิจารณาจากความประพฤติ การแสดงออก การร่วมกิจกรรมและการทดสอบ ตามความเหมาะสมของวิชา รูปแบบ และระดับของการศึกษา

7. ให้สถานศึกษา ใช้วิธีการหลากหลายในการคัดเลือกเข้าเรียนต่อ และให้นำผลการประเมินในระดับก่อนนั้นมาพิจารณาประกอบด้วย

8. หลักสูตรแกนกลาง ของการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดโดยคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและให้สถานศึกษาจัดทำสาระของหลักสูตร (ทั้งที่เป็นวิชาการ วิชาชีพ ความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงามและความรับผิดชอบต่อสังคม) ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพ ปัญหาความต้องการและภูมิปัญญาท้องถิ่น

หมวดที่ 5 การบริหารและการจัดการศึกษา

ส่วนที่ 1 การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ (มาตราที่ 31-40)

1. กระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริม กำกับดูแลการศึกษาทุกระดับทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผนและมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา และประเมินผลการจัดการศึกษา

2. การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง

ส่วนที่ 2 การบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 41,42)

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น

ส่วนที่ 3 การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน (มาตราที่ 43-46)

รัฐส่งเสริมให้เอกชนสามารถจัดการศึกษาได้ทุกระดับทุกประเภท ในกรณีที่เอกชนจัดการศึกษาใน โรงเรียน โรงเรียนต้องเป็นนิติบุคคล และใช้หลักการกระจาย

อำนาจ โดยรัฐไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับควบคุมการจัดการศึกษาของเอกชนเกินความจำเป็น รัฐจะเข้ามากำกับดูแล และประเมินคุณภาพมาตรฐานของสถานศึกษาเอกชน เช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ

หมวดที่ 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา (มาตราที่ 47-51)

1. มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการประเมินคุณภาพ ทั้งนี้ ครอบคลุมสถานศึกษาทุกระดับตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงระดับปริญญา

2. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นหน้าที่ของแต่ละสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด เช่น เขตพื้นที่เทศบาล กทม. ที่ต้องกำกับดูแลติดตามประเมิน และพัฒนาตนเอง โดยอาศัยมาตรการและใช้วิธีการต่างๆ เพื่อให้การศึกษามีคุณภาพ ได้มาตรฐาน

3. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้จัดตั้ง “สำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา” มีฐานะเป็นองค์กรมหาชนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) พัฒนาเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อให้มีการตรวจคุณภาพของสถานศึกษา

(2) ประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกแห่ง อย่างน้อยหนึ่งครั้งทุก 5 ปี

(3) จัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด สำหรับ สถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานตามกำหนดเพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายใน ระยะเวลาที่กำหนด

หมวดที่ 7 ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา (มาตราที่ 52-57)

กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครูอาจารย์ และ บุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับวิชาชีพชั้นสูง

หมวดที่ 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา (มาตราที่ 58-62)

1. รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และ จัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษา โดยให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณ และทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงคุณภาพ และความเสมอภาคในโอกาส ทางการศึกษา

2. ให้มีระบบตรวจสอบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผล การใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการศึกษา แนวการจัด

การศึกษาและคุณภาพมาตรฐานการศึกษาโดยหน่วยงานภายในและหน่วยงานของรัฐ
ที่มีหน้าที่ตรวจสอบภายนอก

หมวดที่ 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (มาตราที่ 63-69)

รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่ ที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียงโทรทัศน์ วิทยุ
โทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปแบบอื่น เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษา และต้อง
ส่งเสริมให้มีการผลิตแบบเรียน สื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุอุปกรณ์ มีการพัฒนาบุคลากรทั้ง
ด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ มีคุณภาพและ
ประสิทธิภาพ

ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้มี
ความรู้และทักษะเพียงพอในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รัฐต้องส่งเสริมให้มีการ
วิจัยและพัฒนา การผลิตและการพัฒนา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และการ
ประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาของ
ประเทศที่จะนำไปสู่ การปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยและประเทศไทย

2.1.2 สรุปลักษณะสำคัญของพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 ประกอบด้วย 5 หมวด 1
บทเฉพาะกาล ดังนี้ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

หมวดที่ 1 (มาตรา 8-16) คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีหน้าที่
เสนอแนะนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาการศึกษาเอกชน ส่งเสริม สนับสนุนด้าน
วิชาการ การประกันคุณภาพ การวิจัยและพัฒนาเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาเอกชน
ตลอดจนติดตามตรวจสอบ และประเมินผล และดำเนินการจัดสรรเงินอุดหนุน
การศึกษาเอกชน

หมวดที่ 2 (มาตรา 17-119) โรงเรียนในระบบ แบ่งออกเป็น 11 ส่วน ได้แก่ การ
จัดตั้งและการดำเนินการ ทรัพย์สินและบัญชี การอุดหนุนและส่งเสริม กองทุน การ
สงเคราะห์ การคุ้มครองการทำงาน การกำกับดูแล จรรยา มารยาท วินัยและหน้าที่
การโอนใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนในระบบ การเลิกกิจการและการชำระบัญชีและ
การอุทธรณ์

หมวดที่ 3 (มาตรา 120-127) โรงเรียนนอกระบบ ประเภทและลักษณะของโรงเรียนนอกระบบ การจัดตั้ง การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตรของโรงเรียนนอกระบบให้เป็นไปตามคณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวดที่ 4 (มาตรา 128-129) พนักงานเจ้าหน้าที่ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในโรงเรียนในระหว่างเวลาทำการ จะต้องแสดงบัตรประจำตัว และให้ผู้ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องของอำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร

หมวดที่ 5 (มาตรา 130-154) บทกำหนดโทษ จัดตั้งโรงเรียนในระบบ นอกระบบ โดยไม่ได้รับอนุญาต จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หรือเปิดการเรียนการสอนผิดไปจากรายละเอียดที่ระบุไว้ หรือเรียกเก็บค่าธรรมเนียมผิดไปจากอัตราที่ระบุไว้ หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

บทเฉพาะกาล (มาตรา 155-161) ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิภาระผูกพันทั้งปวง เงินรายได้ของกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาการศึกษาโรงเรียนเอกชนในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ไปเป็นกองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบ

ให้โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ซึ่งมีอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นโรงเรียนในระบบหรือนอกระบบ ให้ถือว่าผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้แทนของนิติบุคคล ทั้งนี้จะต้องให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการจัดทำตราสารจัดตั้งของโรงเรียนให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน และดำเนินการให้มีคณะกรรมการบริหารภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

2.1.3 สรุปรูปวิถีและความเป็นมาของการศึกษาเอกชน

สำหรับความเป็นมาของการศึกษาเอกชนนี้ ผู้วิจัยแบ่งเป็น 4 สมัย คือ สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยกรุงธนบุรี สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เพื่อให้เห็นวิวัฒนาการของการศึกษาเอกชนอย่างต่อเนื่อง ดังมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้ (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2532:7-12)

สมัยสุโขทัย สมัยสุโขทัยนั้นจัดการศึกษาโดยบรร 3 บ้าน วัด วัง การศึกษาที่บ้านส่วนใหญ่สอนวิชาชีพ เช่น การต่อสู้ป้องกันตัว อาชีพของตระกูล ส่วนการศึกษาที่วัดนั้นมีทั้งสายสามัญ

และสายอาชีพ สายสามัญได้แก่ อ่าน เขียน ภาษาไทย วิชาชีพได้แก่ แพทย์แผนโบราณ ก่อสร้าง โหราศาสตร์ เวทมนต์คาถา วิชาต่อสู้ป้องกันตัว สำหรับการศึกษานในวังนั้นมีการเรียนการสอนพิเศษ อีกเช่น ศาสนาพุทธ มนุษยวิทยา รัฐประศาสนศาสตร์ ดาราศาสตร์ จริยธรรม เวชกรรม โหราศาสตร์ ช่างสุวรรณสายและปั้น ปักทอง ร้อยกรอง เย็บซ่อม

สมัยอยุธยา การศึกษาของประเทศไทยยังคงดำเนินการ โดยเอกชนในรูปแบบที่จัดใน สมัยสุโขทัย และในสมัยอยุธยาการศึกษาเอกชนได้พัฒนาขึ้นมากเป็นลำดับ ทั้งนี้เนื่องจาก บาทหลวงฝรั่งเศส นิกายโรมันคาทอลิกได้เข้ามาจัดตั้ง โรงเรียนขึ้นหลายแห่ง ในสมัยสมเด็จพระ นารายณ์มหาราช (พ.ศ. 2198-2231) คณะมิชชันนารีคริสตศาสนานิกายโรมันคาทอลิกของฝรั่งเศส ได้รับพระบรมราชานุญาตให้ตั้ง โรงเรียนเพื่อเผยแพร่ศาสนา และให้การศึกษาแก่ประชาชนเรียกว่า “โรงเรียนสามเณร”

สมัยกรุงธนบุรี สมัยนี้มีระยะเวลาสั้นเพียง 14 ปีเท่านั้น อีกทั้งเป็นระยะกอบกู้เอกราชจึง มีเหตุการณ์ไม่สงบอยู่เนืองๆ แต่อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาของคณะมิชชันนารีก็ยังคงดำเนินอยู่ ไม่จริงจังนัก มีการจัดตั้ง โรงเรียนขนาดเล็กโดยซ่อมแซม โรงเรียนสามเณรจากเดิมที่มีอยู่ซึ่งนักเรียน ประมาณ 5 หรือ 6 คน เท่านั้น

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ การศึกษาในสมัยรัตน โกสินทร์ในระยะแรกยังไม่มีแบบแผน แน่นอนยังคงต้องอาศัย วัด วัง และบ้านเป็นสถานที่ศึกษาเช่นเดียวกับสมัยอยุธยา การจัดการศึกษา ของเอกชนหลังจากที่ขาดช่วงไปในระยะเสียกรุงศรีอยุธยา พ.ศ. 2310 ได้เริ่มมีบทบาทอีกครั้ง แต่ อย่งไรก็ตาม โรงเรียนของบาทหลวงฝรั่งเศสก็ยังคงมีนักเรียนน้อยมากและไม่เจริญดังแต่ก่อน และ ในขณะเดียวกันมิชชันนารีอเมริกาซึ่งเผยแพร่ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ได้เข้ามามีบทบาท ทางด้านการศึกษาในประเทศไทยในรัชสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยมิชชันนารีกลุ่มแรกได้ เข้ามาสอนศาสนาแก่ชาวจีนในประเทศไทย และต่อจากนั้นก็มิชชันนารีอเมริกาทยอยกันเข้า เมืองไทยซึ่งแบ่งได้ 3 คณะ คือ คณะบับติสต์ คณะเพรสไบทีเรียนและคณะอเมริกามิชชันนารี

สมัยรัชกาลที่ 4 (พ.ศ. 2394-2411) นางมัททูน (Mrs.Mattoon) มิชชันนารีชาวอเมริกัน ได้จัดตั้ง โรงเรียนสำหรับผู้ใหญ่เปิดสอนภาษาไทย จึงถือเป็น โรงเรียนราษฎร์แห่งแรกในประเทศไทย และในปีเดียวกันนี้มิชชันนารีเพรสไบทีเรียนได้เปิด โรงเรียนขึ้นใกล้วัดอรุณ ธนบุรี เป็น โรงเรียนกนินอนแห่งแรกในประเทศไทยแต่ยังคงสอนภาษาจีน ภายหลังรวมกับ โรงเรียนของนาง มัททูนในปี พ.ศ.2400 แล้วย้ายโรงเรียนกนินอนไปอยู่ที่ตำบลสำเหร่ ธนบุรี และเปลี่ยนการสอนด้วย ภาษาจีนเป็นภาษาไทยในปี พ.ศ.2403

อนึ่ง โรงเรียนเอกชนในสมัยนั้นเรียกกันทั่วไปว่า “โรงเรียนเชลยศักดิ์” ถ้าเปิดสอน ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศด้วย เรียกว่า โรงเรียนวิเศษเชลยศักดิ์ นอกจากนี้โรงเรียนเชลยศักดิ์

แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ โรงเรียนเชลยศักดิ์บำรุง หมายถึงโรงเรียนเอกชนที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลบางส่วน และอยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการอีกประเภทหนึ่งคือ โรงเรียนเชลยศักดิ์นอกบำรุง หมายถึงโรงเรียนที่เอกชนตั้งขึ้นแต่ไม่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาลและไม่ได้อยู่ในความควบคุมดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนทั้ง 2 ประเภทดังกล่าว ต่อมาเรียก “โรงเรียนบุคคล” ตามระเบียบการศึกษาของประเทศสยามลงวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2454

ระยะหลังประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ (พ.ศ. 2461-ปัจจุบัน) ภายหลังจากจัดระเบียบการศึกษาสำหรับประเทศสยาม พ.ศ.2454 กิจการของโรงเรียนบุคคลก็ได้ขยายขึ้นมาก และเพื่อควบคุมกิจการของโรงเรียนบุคคลทั่วราชอาณาจักรให้อยู่ในกฎระเบียบอันเหมาะสม พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2461 ขึ้น และเรียกโรงเรียนที่เอกชนตั้งขึ้นว่า “โรงเรียนราษฎร์” แทน “โรงเรียนบุคคล”

พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ได้ประกาศใช้มาแล้วรวม 4 ฉบับ คือ ฉบับ พ.ศ. 2461 ซึ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อ พ.ศ. 2470 ฉบับ พ.ศ. 2475 ได้แก้ไขเพิ่มเติม 2 ครั้ง คือ พ.ศ. 2482 และ พ.ศ. 2483 ฉบับ พ.ศ. 2497 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อ พ.ศ. 2518 และ พ.ศ. 2518 และฉบับ พ.ศ. 2525 และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งล่าสุด คือ ฉบับ พ.ศ. 2550 เรียกว่า พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน

สรุปได้ว่า การศึกษาเอกชนนั้น เริ่มจัดมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ซึ่งเป็นการศึกษาแบบธรรมดาศิวลีย์ ไม่มีแบบแผนแน่นอน สถานศึกษาคือบ้าน วัด และวัง ต่อมาในสมัยอยุธยาการศึกษาเอกชนได้จัดกันอย่างกว้างขวางโดยบาทหลวงชาวฝรั่งเศสได้จัดตั้งโรงเรียนสามเณรขึ้นได้รับความนิยมมาก จนกระทั่งสมัยกรุงธนบุรีและสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นก็เริ่มซบเซาลงและเริ่มฟื้นฟูอีกครั้งในสมัยรัชกาลที่ 3 มิชชันนารีอเมริกันได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาเป็นผู้บุกเบิกจัดตั้งโรงเรียนราษฎร์และการศึกษาสมัยใหม่ขึ้นในประเทศไทย ในสมัยรัชกาลที่ 5 มีการจัดตั้งโรงเรียนแบบสมัยใหม่ขึ้นและเรียกโรงเรียนราษฎร์ของพวกมิชชันนารี “โรงเรียนเชลยศักดิ์” ต่อมารัชกาลที่ 6 เรียกว่า “โรงเรียนบุคคล” และในรัชกาลเดียวกันนี้เรียกว่า “โรงเรียนราษฎร์” ตาม พ.ร.บ. โรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2461 และเรียกว่า “โรงเรียนเอกชน” ตาม พ.ร.บ. โรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 จนถึงพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 ในปัจจุบัน

2.1.4 นโยบายและมาตรการของรัฐที่เกี่ยวกับการศึกษาเอกชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2541 - 2545) นโยบายของรัฐ แผนการ

ศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ต่างก็มีนโยบายที่จะให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท หลากหลายรูปแบบ โดยรัฐได้กำหนดวิธีการและมาตรการส่งเสริม และสนับสนุนช่วยเหลือด้วยประการต่างๆ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น สรุปสาระสำคัญของนโยบายและมาตรการของรัฐที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชน ดังนี้

นโยบายของรัฐบาล นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเอกชน เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540 ว่า “...ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาเอกชนมีอิสระในการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ โดยเน้นบทบาทของรัฐในการส่งเสริมและสนับสนุน และจะนำระบบอุปถัมภ์การศึกษามาใช้เพื่ออุดหนุนการศึกษาเอกชน...” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2543:10)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) มีนโยบายที่จะส่งเสริมและช่วยเหลือการศึกษาเอกชน เพื่อให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น และลดบทบาทรัฐในการจัดการศึกษาให้น้อยลง สรุปเนื้อหาสาระที่สำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน , 2543 : 8-9) ดังนี้

1. ทบทวนบทบาทการบริหารจัดการศึกษาของรัฐเพื่อสร้างความมั่นใจให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเต็มที่โดยยึดแนวทางการลงทุนจัดการศึกษาตามแนวนโยบายที่กำหนดไว้
2. ทบทวน ปรับปรุง แก้ไขกฎ ระเบียบการควบคุมของรัฐให้เอื้อต่อการส่งเสริมภาคเอกชนในการลงทุนจัดการศึกษาและฝึกอบรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพดานค่าเล่าเรียน ทั้งนี้รัฐต้องจัดให้มีการลงทุนการศึกษาและทุนกู้ยืม เพื่อความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสในสังคม
3. ให้การช่วยเหลือสนับสนุนทางวิชาการ และการเงินแก่ภาคเอกชนด้วยการจัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ การจัดตั้งกองทุนอุดหนุนการจัดการศึกษาและการฝึกอบรมแก่ภาคเอกชน ฯลฯ เพื่อนำไปใช้ในการจัดตั้งสถานศึกษา การพัฒนาการศึกษา และการพัฒนาฝีมือแรงงาน
4. ปรับมาตรการด้านภาษี และมาตรการอื่นๆ เพื่อจูงใจให้ภาคเอกชนร่วมดำเนินกิจกรรมหรือสนับสนุนกิจกรรมการศึกษาเพื่อสาธารณประโยชน์มากขึ้น เช่น การลดภาษีเงินได้แก่ผู้บริจาคและทรัพย์สินเพื่อการศึกษา การสนับสนุนการใช้ดาวเทียมและโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา การสนับสนุนเงินทุนเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการศึกษา การ

เผยแพร่บทเรียนภาษาอังกฤษที่ได้มาตรฐานทางสื่อต่างๆ เพื่อปูพื้นฐานการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้ได้ผลอย่างจริงจัง การจัดทำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ กิจกรรมการผลิตการพิมพ์ของภาคเอกชน และวารสารต่างๆ ที่มุ่งเน้นด้านการเรียนรู้ ศูนย์การผลิตและการแปลข้อมูลเอกสาร ตำราวิชาการในทุกแขนงและระดับการศึกษา เปรียบเสมือนการลงทุนเพื่อ “ปลูกปัญญาให้คนทั้งประเทศ”

5. สนับสนุนบทบาทของภาคเอกชนและองค์กรเอกชนในการฝึกอาชีพและยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงาน ตามแนวทางของราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกอาชีพ พ.ศ.2537 ตลอดจนส่งเสริมการจัดตั้งมูลนิธิ ศูนย์และสถานบันพัฒนาฝีมือแรงงานในภาคอุตสาหกรรมและในสถานประกอบการ โดยให้ได้รับสิ่งจูงใจทางด้านภาษีอากร

6. สนับสนุนให้สถาบันการศึกษาเอกชน เพิ่มปริมาณการผลิตกำลังคนในสาขาที่ขาดแคลน โดยเฉพาะในสาขาที่ตลาดมีความต้องการสูง ได้แก่ สาขาวิศวกรรม สาขาคอมพิวเตอร์ สาขาบัญชี และสาขาภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

7. สนับสนุนให้มีการดำเนินงานรับรองมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับการศึกษา ร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ

นโยบายของรัฐบาลปัจจุบัน นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้กำหนดนโยบายด้านการศึกษาที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมช่วยเหลือโรงเรียนเอกชน ที่ชัดเจนโดยได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ ตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสายสามัญและสายอาชีพ พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้เกิดความเสมอภาคและความเป็นธรรมในโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส (กระทรวงศึกษาธิการ , 2552 : 1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 49 ได้บัญญัติว่า “...บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย...” โดยรัฐ จะจัดหนังสือเรียน อุปกรณ์การเรียน เครื่องแบบนักเรียน งบประมาณสนับสนุนด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านอาหารเสริม (นมรสจืด) ด้านค่าธรรมเนียมการเรียน ดังตาราง 2.1

ตารางที่ 2.1 นโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างคุณภาพ ปีการศึกษา 2552

ชั้น ฟรี	ธรรมเนียมการเรียน	หนังสือเรียน	อุปกรณ์การเรียน	เครื่องแบบนักเรียน	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	สนับสนุนอาหารเสริมนมรส จัดภาคเรียนที่ 2
อนุบาลศึกษา		200.00	200.00	300.00	430.00	800
ประถมศึกษาปีที่ 1		483.20	390.00	360.00	480.00	800
ประถมศึกษาปีที่ 2		347.20	390.00	360.00	480.00	800
ประถมศึกษาปีที่ 3		365.60	390.00	360.00	480.00	800
ประถมศึกษาปีที่ 4		580.00	390.00	360.00	480.00	800
ประถมศึกษาปีที่ 5		424.00	390.00	360.00	480.00	800
ประถมศึกษาปีที่ 6		496.00	390.00	360.00	480.00	800

ที่มา : คู่มือประชาชนเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ กระทรวงศึกษาธิการ 2552

2.1.5 ความหมายของการศึกษาเอกชน

การศึกษาเอกชน หมายถึง กิจกรรมการศึกษาเอกชนที่เอกชนหรือคณะบุคคลเป็นผู้จัด โดยใช้ทรัพยากรหลักทั้งที่เป็นคน ทุนทรัพย์และวัสดุอุปกรณ์ของภาคเอกชน และจัดขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ เพื่อประโยชน์อันจำกัดสำหรับบุคคลเฉพาะกลุ่มเท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2545:2)

จากคำจำกัดความข้างต้นนี้ พบว่า การศึกษาเอกชนเป็นกิจกรรมที่มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ

1. ผู้จัดกิจกรรมเป็นเอกชน หรือคณะบุคคลและในกรณีที่เป็นข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องดำเนินการในฐานะของภาคเอกชน ผู้จัดกิจกรรมดังกล่าวมีชื่อเรียกต่างๆ ได้แก่ ผู้จัดการเจ้าของ หรือผู้รับใบอนุญาต
2. ทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษา ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา ที่ดินก่อสร้าง วัสดุ อุปกรณ์ และเงินทุน จะต้องมาจากภาคเอกชนเป็นหลัก
3. วัตถุประสงค์ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์อันจำกัดสำหรับบุคคลเฉพาะกลุ่มเฉพาะเหล่า มิได้จัดให้กับบุคคลทั่วไป

4. ผู้เรียน ซึ่งปกติผู้เรียนจะเป็นบุคคลที่มีพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจในระดับเดียวกัน ในการนี้หากมีจำนวนผู้เรียนรวมกันทุกผลัดมากกว่า 7 คนขึ้นไป สถานที่นั้นจะได้อธิบายว่าเป็นสถานศึกษาเอกชนตามกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน

2.1.6 สถานการณ์ปัจจุบันของการจัดการศึกษาเอกชน

การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ปัจจุบันหลังจากที่ได้มีนโยบายปฏิรูปการศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้ถูกเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบโครงสร้างใหม่ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่คอยกำกับดูแลโรงเรียนเอกชน นั้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2545 อนุมัติให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเป็นหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่ากรม สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลสำหรับเป็นหน่วยงานกลางในการส่งเสริมและประสานงานการศึกษาเอกชนในระดับประเทศรวมทั้งได้เปลี่ยนชื่อเป็นสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยตามกฎหมายกระทรวง เรื่อง การแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2547 ให้สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีอำนาจหน้าที่ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 61-62)

1. เป็นหน่วยงานในการส่งเสริม และประสานงานการศึกษาเอกชน และดำเนินการให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน
2. เสนอนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาการศึกษาเอกชนกำหนดกฎระเบียบและเกณฑ์มาตรฐานกลางในการจัดการศึกษาเอกชน รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ การประกันคุณภาพ การวิจัยและพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาเอกชน
3. ดำเนินการเกี่ยวกับกองทุนการศึกษาเอกชน การอุดหนุนการศึกษาเอกชน การคุ้มครองการทำงาน สิทธิประโยชน์ของครูบุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเอกชน
4. เป็นศูนย์ส่งเสริมสนับสนุนข้อมูล และทะเบียนกลางทางการศึกษาเอกชนตลอดจนติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาเอกชน
5. ปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ตาม โครงสร้างใหม่นี้ ในส่วนภูมิภาคมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการในเรื่องต่างๆ รวมถึงดำเนินการในส่วนของการศึกษาเอกชนด้วย

สรุปได้ว่าตามโครงสร้างการบริหารจัดการของกระทรวงศึกษาธิการ ที่เปลี่ยนแปลงใหม่นี้ทำให้หน่วยงานในส่วนกลางต้องลดบทบาทลง เหลือเพียงแค่คอยส่งเสริมสนับสนุน และประสานการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายเท่านั้น โดยที่ การบริหารงานด้านวิชาการ หรือการจัดการเรียนการสอนจะมุ่งเน้นไปที่โรงเรียนเป็นหลัก ดังนั้น โรงเรียนจึงมีอิสระที่จะบูรณาการด้านวิชาการหรือการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวาง นับว่าเป็น โอกาสดีสำหรับ โรงเรียนเอกชนที่ต่อไปนี้จะมิมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาได้อย่างหลากหลายสนองต่อความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง

การพัฒนาศึกษาเอกชนระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2538 – 2554) ในแผนร่างระยะยาว ซึ่งเป็นผลจากการสัมมนาผู้บริหารระดับสูง ผู้แทนกรมและภาคเอกชน สรุปเนื้อหาสาระดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน , 2539: 31-33)

1. ด้านการบริหารกิจการสถานศึกษา สถานศึกษาเอกชนควรเป็นนิติบุคคลที่มีระบบบริหารแบบสากล ควรยกเลิกระบบครอบครัว โดยเร็วที่สุดเพื่อให้มีความคล่องตัวในการทำงานมากขึ้น เร่งรัดให้มีกองทุนบริจาค (Endowment Fund) ของแต่ละโรงเรียน รัฐควรอุดหนุนด้านต่างๆ เป็นการจูงใจให้ภาคเอกชนมาลงทุน โดยเฉพาะการหาแหล่งเงินทุนระยะยาวดอกเบี้ยต่ำ และให้มีการลงทุนร่วมกับต่างประเทศ ด้านหลักสูตร ควรให้เอกชนพัฒนาหลักสูตรของตนเองได้ หลักสูตรควรมีการสอนมากกว่า 1 ภาษา โดยคำนึงถึงวุฒิภาวะและความพร้อมและเมื่อเด็กรู้ภาษาแม่เข้มแข็งแล้ว ให้มีการเรียนคอมพิวเตอร์และภาษาต่างประเทศตั้งแต่ระดับประถมศึกษา การสร้างภาพลักษณ์ของสถานศึกษา สถานศึกษาทุกระดับทุกประเภท ควรได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพเพื่อเข้าสู่สากลได้และควรส่งเสริมให้สถานศึกษาพึ่งตนเองได้

2. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาเอกชน เป็นผู้มีความรู้ด้านภาษาอย่างน้อย 2 ภาษา มีทักษะวิชาการในการรับรู้และใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถนำทักษะวิชาชีพที่ทันสมัยมาใช้พัฒนาอาชีพให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้และเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ส่งเสริมให้สถานศึกษาเอกชนสู่ชนบท และกำหนดสัดส่วนระหว่างภาครัฐและเอกชนให้ชัดเจน

3. ด้านการพัฒนาบุคลากร มุ่งความเป็นเลิศทางวิชาการและสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้พัฒนาการเรียน

การสอน มีความสามารถเชิงธุรกิจอุตสาหกรรมและเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ ในการสรรหาและการเตรียมบุคลากรนั้น ควรส่งเสริมให้ภาคเอกชนผลิตบุคลากรตามความต้องการและสร้างสิ่งจูงใจให้บุคลากรจากภาคอื่นๆ เข้ามาอยู่ในภาคการศึกษาเอกชน การชำระรักษาโดยพัฒนาบุคลากร และสร้างความมั่นคงในวิชาชีพ จัดสวัสดิการให้แก่บุคลากรอย่างเพียงพอและเหมาะสม ตลอดจนสร้างศักดิ์ศรีให้เป็นที่ยกย่องของสังคม ให้มีการร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนครูพร้อมจัดให้มีหน่วยประสานงานกับต่างประเทศ

4. ด้านการบริหารและสนับสนุน ปรับบทบาทของภาครัฐ โดยกระจายอำนาจการบริหารสู่ภูมิภาค กำหนดสัดส่วนการจัดการศึกษาระหว่างภาครัฐและเอกชนให้ชัดเจนและปรับปรุงโครงสร้างการบริหาร ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนให้ป็นศูนย์ข้อมูลการจัดการศึกษาเอกชน ศูนย์พัฒนาบุคลากรและเทคโนโลยีด้านต่างๆ การแก้ไขกฎหมายและระเบียบนั้นควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบให้ มีความยืดหยุ่น มีอิสระ และเกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติ พร้อมทั้งจัดทำคู่มือ เอกสารแนะนำการดำเนินงานตามระเบียบต่างๆ ให้การอุดหนุนการศึกษาของโรงเรียนที่จะเปิดใหม่ในเขตสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ ตลอดจนครอบคลุมโรงเรียนอิสลามที่แปรสภาพและโรงเรียนนานาชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาการศึกษาเอกชน ตามแผนพัฒนาการศึกษาเอกชน ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2543:10) ดังนี้

1. โรงเรียนเอกชนจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ มีระบบการบริหารจัดการที่คล่องตัว ทันสมัยและเป็นสากล เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ได้รับความศรัทธาจากผู้รับบริการและชุมชน จนได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ในปี พ.ศ. 2544
2. โรงเรียนเอกชนได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ลงทุนจัดการศึกษามากขึ้น โดยเพิ่มปริมาณการผลิตกำลังคนในสาขาขาดแคลน โดยเฉพาะในสาขาที่ตลาดมีความต้องการสูง
3. ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพของชุมชนและสังคม
4. ครูโรงเรียนเอกชนพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

5. ครูโรงเรียนเอกชนได้รับสวัสดิการและขวัญกำลังใจในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข มีความมั่นคงในอาชีพ เป็นที่ยอมรับและยกย่องในสังคม

6. นักเรียนในโรงเรียนเอกชนได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งด้านจิตใจและสังคม ด้านสติปัญญา ด้านสุขภาพพลานามัย และด้านประกอบวิชาชีพ

7. บุคลากรทุกคนในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้นำทางวิชาการ มีจิตสำนึกในการให้บริการ สามารถส่งเสริมการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนให้มีคุณภาพตามความต้องการและความเหมาะสมกับสภาพที่แท้จริง และมีการจัดสวัสดิการในรูปแบบต่างๆ เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจต่อการปฏิบัติงานอย่างเต็มตามศักยภาพ

2.1.7 สภาพทั่วไปของโรงเรียนเอกชน

สำหรับแนวทางในการจัดการศึกษาเอกชน ยังใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักในการบริหาร โดยในมาตรา 15 ได้แบ่งโรงเรียนเอกชนออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2545 : 14)

1. โรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ และจัดเป็นรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียน มี 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทสามัญศึกษาทั่วไป (ก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา) ประเภทการกุศล ได้แก่ (โรงเรียนที่สำนักพระราชวังเป็นผู้รับใบอนุญาต โรงเรียนสงเคราะห์เด็กยากจนตามพระราชประสงค์ โรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์ และหรือพระราชูปถัมภ์ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โรงเรียนการศึกษาพิเศษ และโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์) และประเภทอาชีวศึกษา ได้แก่ (ปวช.และปวส.)

2. โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ และจัดรูปแบบการศึกษา นอกกระบบโรงเรียนมี 7 ประเภท ได้แก่ การศึกษานอกโรงเรียน เฉพาะกาล สอนศาสนา ส่งคำสอน กวดวิชา ศิลปศึกษา และอาชีวศึกษา

3. โรงเรียนที่จัดให้มีการศึกษาแก่บุคคลที่มีลักษณะพิเศษ หรือผิดปกติทางร่างกาย สติปัญญา หรือจิตใจที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาพิเศษ หรือโรงเรียนที่จัดให้มีการศึกษาแก่บุคคลผู้ยากไร้หรือผู้ที่เสียเปรียบทางการศึกษาในลักษณะต่างๆ ที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาสงเคราะห์

สรุปได้ว่า แม้กฎหมายหลักที่ใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชน ยังไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงซึ่งอยู่ระหว่างการปรับปรุงแก้ไขนั้น แต่เมื่อพิจารณาถึงภารกิจตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 เดิมแล้ว ก็จะเห็นได้ทันทีว่า ในส่วนของโรงเรียนเอกชน

นั้น ยังมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาเหมือนเดิม กล่าวคือ โรงเรียนเอกชนสามารถที่จะจัดการศึกษาให้มีความหลากหลาย และครอบคลุมกิจกรรมการศึกษาต่างๆ ตามแนวทางของการจัดการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) ซึ่งเป็นแนวคิดในภาพรวมของการศึกษาทั้งหมดที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ (Formal Education) การศึกษานอกระบบ (Non-formal Education) และการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) ที่จัดให้แก่บุคคล ทุกช่วงวัย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่เกิดจนตาย

2.2 การจัดการคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

วิจิตร ศรีสอาน (2537:28) กล่าวว่า การจัดการคุณภาพการศึกษามีความสำคัญต่อการสร้างภาพเป็นเลิศทางวิชาการ และสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ คุณภาพการศึกษาเป็นหัวใจของความเป็นเลิศโดยเฉพาะเรื่องการทำให้ทรัพยากรมนุษย์มีคุณธรรม

2.2.1 ความหมายของคุณภาพการศึกษา

สำหรับความหมายของคำว่า “คุณภาพการศึกษา” ตรงกับภาษาคำภาษาอังกฤษ “Educational Quality” และมีนักคิดนักการศึกษาของประเทศไทยและต่างประเทศได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาได้ดังนี้

วัลลภ กันทรัพย์ (2542) (อ้างอิงจากสถาบันพัฒนาคุณภาพการศึกษา, 2548:33) ความหมายของคุณภาพการศึกษา โดยแบ่งเป็นความหมายทั่วไปและความหมายที่อิงเป้าหมายหลักสูตรไว้ดังนี้

ความหมายทั่วไป คุณภาพการศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาที่ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจในการดำรงชีวิต ให้สอดคล้องกับตนเองและสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมอันดีงาม รู้จักและพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี มีความเคารพ ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์และระบอบประชาธิปไตย

ความหมายที่อิงเป้าหมายของหลักสูตร หมายถึง การที่หน่วยงานการศึกษาทุกระดับ ทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่น ตั้งแต่เขตและอำเภอ จนถึงโรงเรียนร่วมมือกันจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่างๆ ครบถ้วนตามเป้าหมายของหลักสูตร หรือเกิดการพัฒนาในพฤติกรรมของผู้เรียนครอบคลุมทุกด้านได้แก่ 1) ความรู้ 2) ความสามารถในวิชาการต่างๆ 3) ความสามารถในทักษะปฏิบัติ 4) จริยธรรม คุณธรรม และค่านิยม 5) ความสามารถในการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง

กระทรวงศึกษาธิการ (2551:บทนำ) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษาหมายถึง คุณภาพของทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรวมถึงคุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา และรวมถึงคุณภาพของผลผลิตและความคาดหวังของชุมชนที่เห็นได้จากการที่มีการกำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาร่วมกัน และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

Parson (1994) คุณภาพการศึกษา หมายถึง สิ่งที่ผู้รับบริการต้องการจากการศึกษา และการบริการทางการศึกษานั้นเป็นไปตามที่นักวิชาการศึกษากำหนด ทั้งยังมีการใช้เทคนิคและขั้นตอนที่เชื่อว่าจะทำให้เกิดผลตามที่ผู้รับบริการต้องการได้ และคุณภาพในการจัดการ คือ การใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดผลผลิต และเป็นไปตามแนวทางที่ผู้บริหารการศึกษาระดับสูงกำหนด

Bolton, (1995) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษาเป็นเรื่องของคุณภาพในการปฏิบัติการศึกษา ที่มุ่งเน้นคุณค่าโดยมนุษย์เป็นศูนย์กลาง ทำงานเป็นทีมอย่างมีคุณภาพและเน้นการบริการ เน้นการลดต้นทุนหรือใช้ทุนน้อยแต่ให้ผลคุ้มค่ามากที่สุด

Rowley (1996) คุณภาพการศึกษา คือความสำเร็จที่สถาบันแต่ละแห่งได้จัดประสบการณ์ที่เป็นสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา ซึ่งทำให้นักศึกษามีสัมฤทธิ์ผลต่อเป้าหมายการเรียนรู้ รวมถึงมาตรฐานทางด้านวิชาการที่เหมาะสมด้วยและใช้ Rowley ได้เสนอเกณฑ์ที่เป็นรูปแบบบอกคุณภาพการศึกษาไว้ 5 ด้าน คือ 1) ต้องปรับปรุงกลยุทธ์ด้านคุณภาพการเรียนการสอน 2) รูปแบบของการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนต้องมีลักษณะยืดหยุ่น 3) ต้องดูแลพันธกิจของ ครู อาจารย์ และต้องพัฒนา ครู อาจารย์ 4) ต้องประสานความสัมพันธ์กับหน่วยงานในองค์กร 5) ข้อมูลความต้องการต่างๆ ต้องนำมาประเมินและสามารถอธิบายความก้าวหน้าได้

สรุปได้ว่า คุณภาพการศึกษาจะเกี่ยวข้องกับควมมีมาตรฐานซึ่งก็คือคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร คุณภาพตามความต้องการของผู้ให้บริการซึ่งได้แก่คุณภาพของกระบวนการจัดการเรียนการสอน และการลงทุนการศึกษา และคุณภาพตามความต้องการของผู้รับบริการซึ่งได้แก่ ความพึงพอใจของผู้เรียน ของผู้ปกครอง และของนายจ้าง

2.2.2 ประสิทธิภาพของการจัดการคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2542 ก: 6-12) จัดทำเอกสารคู่มือปฏิบัติงานตรวจสอบคุณภาพโรงเรียนเอกชน เพื่อเสนอเป็นกรอบแนวคิดที่กำหนดเกณฑ์และตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนไว้ 7 ปัจจัย ดังนี้

ปัจจัยที่ 1 ปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน

ในการจัดการศึกษาเพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่พึงประสงค์นั้น โรงเรียนจะต้องมีปรัชญาและเป้าหมายเป็นของตนเอง เพื่อจะได้ทำหน้าที่เป็นเสมือนกรอบช่วยควบคุมการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้เป็นที่ไปในแนวทางเดียวกัน โดยกำหนดไว้ 1 เกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์ที่ 1 ปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน เหมาะสมและใช้เป็นเครื่องชี้นำการดำเนินงานของโรงเรียนได้ ประกอบด้วย 4 ตัวชี้คุณภาพ ได้แก่ 1) ปรัชญามีสาระสำคัญที่สอดคล้องกับปรัชญาและจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของชาติ สนองความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่องและมุ่งเน้นการสร้างค่านิยมที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียน 2) เป้าหมายมุ่งเน้นผลถาวรที่แท้จริงที่จะให้เกิดแก่ผู้เรียนอย่างรอบด้าน สมดุลรวมทั้งเน้นประสิทธิภาพและความคุ้มค่าของการจัดการศึกษาแต่ละระดับ หลักสูตร ประเภทวิชาและสาขาวิชา 3) มีแนวดำเนินงานหรือแผนที่รองรับปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน 4) บุคลากรในโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้าใจปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียนตรงกัน

ปัจจัยที่ 2 หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน การเรียนการสอนเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินงานของโรงเรียนไปสู่จุดหมายที่ต้องการ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยกำหนดไว้ 3 เกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์ที่ 1 ศึกษาและพัฒนาหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่น ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ท้องถิ่นและผู้เรียน ประกอบด้วย 3 ตัวชี้คุณภาพ ได้แก่ 1) มีการวิเคราะห์หลักสูตรและวางแผนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพของชุมชน โรงเรียนและผู้เรียน 2) มีการเตรียมการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร และ 3) มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรที่สร้างหรือปรับปรุงและนำผลการประเมินไปใช้

เกณฑ์ที่ 2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 ตัวชี้คุณภาพ ได้แก่ 1) มีการวิเคราะห์สภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม 2) มีการใช้เทคนิคการสอนอย่างหลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 3) มีการใช้เครื่องมืออุปกรณ์สื่อและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เพียงพอและปลอดภัย และ 4) มีการนิเทศการสอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

เกณฑ์ที่ 3 ดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ถูกต้องตามระเบียบและหรือหลักการวัดและประเมินผล ประกอบด้วย 3 ตัวชี้คุณภาพ ได้แก่ 1) มีเอกสารหลักฐานการวัดและประเมินผลที่ถูกต้องครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน 2) มีการประเมินผลในสภาพจริงของผู้เรียนเพื่อให้

เห็นความก้าวหน้า พัฒนาการของผู้เรียน และ 3) มีการวัดผลประเมินผลเป็นระยะๆ และนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา ปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยที่ 3 บุคลากร

บุคลากรของโรงเรียน ซึ่งรวมทั้งผู้ทำหน้าที่สอนและไม่เกี่ยวข้องกับการสอนแต่สนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนให้เกิดขึ้นและดำเนินไปได้ นับเป็นปัจจัยสำคัญมากที่จะทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้กำหนดไว้ 3 เกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์ที่ 1 ผู้บริหารเป็นผู้นำระดับมืออาชีพ ประกอบด้วย 2 ตัวชี้คุณภาพ ได้แก่ 1) มีความรู้ ความสามารถ มีวิสัยทัศน์และมีความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จในการทำงาน และ 2) ปฏิบัติตนและปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างที่ดี

เกณฑ์ที่ 2 ครูผู้สอนทุกคนมีความรู้ ความสามารถและคุณภาพเหมาะสมกับอาชีพครู ประกอบด้วย 3 ตัวชี้คุณภาพ ได้แก่ 1) มีวุฒิ ความรู้ ความสามารถ สอดคล้องและเพียงพอกับสาขาวิชาที่สอน 2) ปฏิบัติตนสอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพครู และ 3) มีความมุ่งมั่นต่อการพัฒนาตนเองสู่เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

เกณฑ์ที่ 3 บุคลากรสนับสนุนทุกคนมีความรู้ความสามารถและปฏิบัติงานเต็มศักยภาพ ประกอบด้วย 2 ตัวชี้คุณภาพ 1) มีความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับงานที่ได้รับมอบหมาย และ 2) มีความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จในการทำงานเพื่อองค์กร (โรงเรียน)

ปัจจัยที่ 4 ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน

ทรัพยากรเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้โรงเรียนดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วงตามจุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยได้กำหนดไว้ 4 เกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์ที่ 1 จัดอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องประกอบ สถานที่ฝึกปฏิบัติ และสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับสภาพการใช้งาน ประกอบด้วย 4 ตัวชี้คุณภาพ ได้แก่ 1) มีความมั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย และมีการดูแล บำรุงรักษาอย่างเหมาะสม 2) มีห้องสมุด มุมหนังสือ ศูนย์วิชาการพร้อมเอกสารและตำราเหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ 3) มีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ เหมาะสม และ 4) จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนและให้เป็นแหล่งการเรียนรู้

เกณฑ์ที่ 2 จัดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และนวัตกรรมที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการเรียนการสอน ประกอบด้วย 2 ตัวชี้คุณภาพ ได้แก่ 1) มีระบบการจัดหาและบำรุงรักษาที่มีประสิทธิภาพ และ 2) มีการบริการและส่งเสริมการใช้อย่างทั่วถึงและเป็นระบบ

เกณฑ์ที่ 3 จัดระบบการเงินที่ก่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ประกอบด้วย 3 ตัวชี้คุณภาพ ได้แก่ 1) มีแผนการใช้เงินที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน 2) มีการใช้เงินตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) มีการตรวจสอบและรายงานด้านการเงินอย่างเป็นระบบ

เกณฑ์ที่ 4 จัดระบบข้อมูล เครือข่ายการเรียนรู้ของโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ประกอบด้วย 3 ตัวชี้คุณภาพ ได้แก่ 1) มีการจัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนและพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) มีการให้บริการข้อมูลและสารสนเทศอย่างทั่วถึงและทันต่อความต้องการ และ 3) มีการสร้างความสัมพันธ์และได้รับความร่วมมือจากองค์กรภายนอก เช่น บ้าน สมาคม ชุมชน สถานประกอบการ หน่วยงานของรัฐ เป็นต้น

ปัจจัยที่ 5 การจัดการบริหาร

การบริหารเป็นการดำเนินงานของบุคคลเพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกของสังคมให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยได้กำหนดไว้ 3 เกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์ที่ 1 มีระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัย ประกอบด้วย 5 ตัวชี้คุณภาพ ได้แก่ 1) มีโครงสร้างการบริหารชัดเจนเหมาะสมกับขนาดและระดับการศึกษาของโรงเรียน 2) มีคู่มือแนวปฏิบัติงานสำหรับบุคลากรครบถ้วนทุกฝ่าย 3) มีธรรมเนียมโรงเรียน แผนปรับปรุงโรงเรียนอย่างเหมาะสม 4) มีนวัตกรรม เทคโนโลยี และระบบข้อมูล สารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการที่เหมาะสม และ 5) มีการพัฒนาบุคลากรอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

เกณฑ์ที่ 2 สร้างบรรยากาศการทำงานที่เป็นประชาธิปไตย ประกอบด้วย 2 ตัวชี้คุณภาพ ได้แก่ 1) มีการทำงานเป็นทีมเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นและปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ และ 2) เปิดโอกาสให้ผู้มีความสามารถเป็นผู้นำ โดยสามารถผลักดันเปลี่ยนการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีได้

เกณฑ์ที่ 3 มีระบบการกำกับตรวจสอบ และรายงานคุณภาพภายในที่เหมาะสม ประกอบด้วย 3 ตัวชี้คุณภาพ ได้แก่ 1) มีการกำหนดขอบข่ายสาระการกำกับตรวจสอบและรายงานที่ครอบคลุมเป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาของโรงเรียนชัดเจน เน้นการประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและความคุ้มค่า (ความคุ้มค่า หมายถึง กลุ่มเป้าหมายได้รับประโยชน์เต็มและตรงกลุ่มเป้าหมายทุกระดับ) 2) บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจและดำเนินการตามระบบได้ 3) มีการเสนอรายงานการตรวจสอบคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยที่ 6 กิจกรรมนักเรียน นักศึกษา

งานกิจกรรมนักเรียน เป็นการจัดมวลงประสพการณ์ที่ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถสร้างคุณลักษณะและคุณสมบัติสำหรับคุณภาพชีวิต เป็นทั้งกิจกรรมที่เสริมสร้างความถนัด ความสนใจ

พิเศษของผู้เรียน และเกี่ยวข้องกับหลักสูตรและเพิ่มเติมจากหลักสูตร กิจกรรมนักเรียนเป็นบริการที่โรงเรียนจัดบนพื้นฐานของวิชาการ และความต้องการของผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยได้กำหนดไว้ 3 เกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์ที่ 1 จัดบริการและสวัสดิการต่างๆ แก่ผู้เรียนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้งร่างกาย และจิตใจให้เหมาะสมกับวัย ประกอบด้วย 5 ตัวชี้คุณภาพ ได้แก่ 1) มีการจัด บริการโภชนาการ และสุขภาพที่ถูกลักษณะและเพียงพอ 2) มีการจัดสหนาการและบริการตรวจสุขภาพอย่างทั่วถึง 3) มีการจัดระบบรักษาความปลอดภัยเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนและชุมชน 4) มีการจัดสวัสดิการ ความช่วยเหลือที่เอื้ออำนวยให้นักเรียนที่มีความจำเป็น ได้มีโอกาสได้เรียนอย่างเต็มที่ และ 5) มีการจัดบริการแนะแนวทุกด้านอย่างทั่วถึงและเป็นระบบ

เกณฑ์ที่ 2 ดำเนินงานปกครองนักเรียนเป็นระบบ ประกอบด้วย 3 ตัวชี้คุณภาพ ได้แก่ 1) มีการกำหนดกฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติสำหรับนักเรียนอย่างชัดเจนและมีผู้รับผิดชอบโดยตรง 2) มีการดูแล ติดตามความประพฤตินักเรียนอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง และ 3) มีการใช้ข้อมูลด้านความประพฤติของนักเรียนมาพัฒนางานปกครอง

เกณฑ์ที่ 3 จัดกิจกรรมนักเรียนที่มุ่งเน้นส่งเสริมด้านทักษะ คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจและเหมาะสมกับวัย ประกอบด้วย 2 ตัวชี้คุณภาพ ได้แก่ 1) มีการเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมตามความสมัครใจ และ 2) มีการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยที่ 7 สัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน

สัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนจะเป็นเครื่องวัดและตัดสินความสำเร็จของการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นอย่างดี โดยได้กำหนดไว้ 3 เกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์ที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในชั้นสุดท้ายของผู้เรียนที่จบหลักสูตรอยู่ในระดับสูงระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย 2 ตัวชี้คุณภาพ ได้แก่ 1) ร้อยละ 70 ของผู้จบหลักสูตรมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกกลุ่มประสบการณ์สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับเขตหรือระดับประเทศ และ 2) ร้อยละ 70 ของผู้จบหลักสูตรผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ร้อยละ 80 และมีระดับผลการเรียนไม่ต่ำกว่า 2 ทุกกลุ่มประสบการณ์ ระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 2 ตัวชี้คุณภาพ ได้แก่ 1) ร้อยละ 70 ของผู้จบหลักสูตรแต่ละระดับมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับเขต หรือระดับประเทศ และ 2) ร้อยละ 50 ของผู้จบหลักสูตรแต่ละระดับ ได้คะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.5

เกณฑ์ที่ 2 ความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของผู้เรียนเต็มตามศักยภาพของตน ประกอบด้วย 2 ตัวชี้คุณภาพ ได้แก่ 1) ผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถทางการเรียนที่แสดงออก โดย

เฉลี่ยสูงขึ้น เป็นไปตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด และ 2) มีผลงานที่แสดงความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคนแต่ละกลุ่ม

เกณฑ์ที่ 3 ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ประกอบด้วย 5 ตัวชี้คุณภาพ ได้แก่ 1) ผู้เรียนมีความสนใจ มุ่งมั่นอุตสาหะและกระตือรือร้นต่อการเรียนและพัฒนาผลการเรียนการสอนของตน สามารถแสวงหาและพัฒนาความรู้ได้ด้วยตนเอง 2) ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานในการทำงาน มีทักษะและจรรยาบรรณในสาขาวิชาชีพที่เรียน 3) ผู้เรียนมีความประพฤติดี มีวินัย สุภาพ อ่อนน้อม เห็นความสำคัญของการรักษาสภาพแวดล้อม 4) ผู้เรียนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อเพื่อนๆ ครูและบุคลากรอื่นในโรงเรียน และ 5) ผู้เรียนมีความรับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ได้เหมาะสมกับวัย

2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2541:3) ได้อธิบายว่า คุณภาพของโรงเรียนหมายถึง การบรรลุผลในการสร้างและพัฒนาพฤติกรรม ความเป็นคนที่สมบูรณ์ทุกด้านให้แก่บุคคล ผู้เรียนมีคุณลักษณะหรือคุณสมบัติตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมหรือผู้ใช้ผลผลิตนั้น ดังนั้น โรงเรียนเอกชนจึงมีความจำเป็นต้องเร่งรัดพัฒนาในเชิงคุณภาพขึ้นอีก เพื่อเป็นทางเลือกที่ดีอีกทางหนึ่งของผู้รับบริการทางการศึกษา

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2541:14-16) อธิบายว่า คุณภาพของโรงเรียนเอกชนประกอบด้วย 1) ความสามารถในการจัดการศึกษาได้มาตรฐานตามที่กำหนด 2) โรงเรียนมีลักษณะพิเศษ เช่น มีรถรับส่ง มีบริเวณสะอาดร่มรื่น มีสื่อการสอนที่ทันสมัย มีครูเจ้าของภาษาสอน มีบริการรับนักเรียนประจำ 3) บุคลากรของโรงเรียนเป็นที่เชื่อถือไว้ใจได้ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ ครูที่ทำหน้าที่สอนเป็นที่เชื่อถือได้ 4) โรงเรียนสามารถทำตามที่ประกาศหรือตกลงไว้กับผู้เรียนและผู้ปกครอง 5) โรงเรียนใช้สื่อการสอนที่มีคุณภาพ อาคารสถานที่ที่มีความมั่นคงทนทาน สามารถใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเต็มศักยภาพสะดวก และปลอดภัย 6) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมบริการนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เช่น เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจมาปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่ยังบกพร่องหรือไม่สมบูรณ์ 7) โรงเรียนจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน มีสุนทรียภาพ เช่น จัดบรรยากาศร่มรื่น จัดกิจกรรมนันทนาการ ร่วมงานประเพณีของชุมชน เป็นต้น 8) มีชื่อเสียงเป็นที่ประจักษ์ ผู้รับบริการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยอมรับในคุณภาพ นักเรียน ผู้ปกครอง ขอมรับรัฐบาลหรือหน่วยงานต่างๆ ขอมรับว่าโรงเรียนมีคุณภาพเทียบเท่าหรือมากกว่าโรงเรียนอื่นๆ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2542:1-2) มีแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพโรงเรียนเอกชนที่ว่า คุณภาพของโรงเรียนควรครอบคลุมภารกิจของโรงเรียนทุกด้านและ

ทั้งหมดทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ หรือคุณสมบัติตามที่หลักสูตรของการศึกษานั้นกำหนดไว้ รวมทั้งมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม การทำภารกิจจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นการทำงานเชิงระบบ คือมีตัวป้อน เช่น ผู้เรียน บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ มีกระบวนการที่เป็นการประสานสัมพันธ์ระหว่าง ตัวป้อนต่างๆ ให้เกิดการดำเนินงานที่เรียกว่า การจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานอื่นๆ ในโรงเรียน เพื่อไปสู่เป้าหมายขององค์กร และมีผลผลิต เช่น การเรียนหรือพัฒนาการต่างๆ ที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน

2.3 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา

การศึกษาเรื่อง การจัดการคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดสมุทรปราการ เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปร เพื่อศึกษา ดังนี้

1. ขนาดโรงเรียน คือ สภาพทางกายภาพในโรงเรียนที่กำหนดตามจำนวนของนักเรียนทั้งหมดที่โรงเรียนเปิดสอนทุกระดับการศึกษาและจากงานวิจัยที่น่าสนใจ โดย พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2540 : 1) กล่าวว่า ขนาดของโรงเรียนเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของผู้บริหารและครูอาจารย์ เพราะขนาดของโรงเรียนจะเป็นตัวบ่งชี้ความพร้อมในด้านทรัพยากร ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนา ส่งเสริม ปรับปรุงบทบาทการทำงานของผู้บริหารให้ดีขึ้น นอกจากนี้ขนาดของโรงเรียนยังเป็นตัวแปรที่สร้างความแตกต่างในด้านการบริหารงานและการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน

Steers (1977 : 67) ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ ชี้ให้เห็นว่าขนาดขององค์กรที่เพิ่มขึ้นมีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อประสิทธิภาพที่เพิ่มขององค์กร แต่กลับมีความสัมพันธ์ในทางลบต่อความผูกพันของพนักงานต่อองค์กรและนำไปสู่ความไม่เต็มใจของบุคลากรที่จะอยู่ต่อไปในองค์กร

Ney (1996 : 4671) ได้ศึกษาขนาดของโรงเรียนกับประเภทห้องเรียนจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา มลรัฐเทนเนสซี พบว่า ขนาดของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยประเภทห้องเรียนขนาดเล็กจะทำให้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าประเภทห้องเรียนขนาดใหญ่ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการอ่านของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับประเภทห้องเรียนขนาดเล็กมากที่สุด รวมทั้งโรงเรียนขนาดเล็กจะมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กองนโยบายและแผน ได้กำหนดเกณฑ์การแบ่งขนาดโรงเรียนเอกชนไว้เป็นบรรทัดฐานเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการของส่วนราชการ แบ่งเป็น 3 ขนาด ดังตาราง 2.2 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548:33) ดังนี้

ตารางที่ 2.2 หลักเกณฑ์การจำแนกขนาดโรงเรียน

ประเภท/ระดับการศึกษาที่เปิดสอน	จำนวนนักเรียนในโรงเรียนจำแนกตามขนาดต่างๆ		
	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ประเภทสามัญศึกษา			
1. ก่อนประถมศึกษา	≤ 120	121-240	> 240
2. ประถมศึกษา	≤ 270	271-540	> 540
3. มัธยมศึกษา	≤ 300	301-600	> 600
4. ก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา	≤ 390	391-780	> 780
5. ก่อนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา	≤ 420	421-840	> 840
6. ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา	≤ 570	571-1,140	> 1,140
7. ก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา	≤ 690	691-1,380	> 1,380

ที่มา กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548:33)

จากตารางที่ 2.2 แสดงว่าโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา แบ่งเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ตามจำนวนนักเรียนและระดับการจัดการศึกษา

สรุปได้ว่า ทรัพยากรเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้โรงเรียนดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วงตามจุดมุ่งหมาย และขนาดของโรงเรียนก็เป็นส่วนหนึ่งของทรัพยากร โรงเรียนจะแบ่งขนาดของโรงเรียนตามจำนวนนักเรียน ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ซึ่งตัวบ่งชี้คุณภาพก็คือ มีความมั่นคงแข็งแรง มีการบำรุงดูแลรักษาอย่างสม่ำเสมอ มีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้ ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และคณะครู-บุคลากรในโรงเรียน

2. ระดับวุฒิการศึกษา คือระดับการศึกษาที่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ โดยการยอมรับมอบเอกสารให้เป็นเอกสิทธิ์ในรูปแบบของประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตร ตามแต่โปรแกรมการศึกษานั้นๆ

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับระดับวุฒิการศึกษาในการจัดการคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนที่น่าสนใจ คือ การศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน เขตการศึกษา 4 โดย บุญโช หອງบางไทร (2544 : บทคัดย่อ) เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาดั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

ปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงกว่าผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและ
 จุริภรณ์ จันทรมานู (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน
 ในกรุงเทพมหานคร พบว่าครูมีวุฒิการศึกษาต่างกันมีการใช้กิจกรรมในการพัฒนาตนเองตามลำพัง
 และเป็นหมู่คณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และ มาลี บุญเกิด (2546 :
 บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานสู่ความเป็นเลิศ : กรณีโรงเรียน เจียใช้ อำเภอโพธาราม
 จังหวัดราชบุรี พบว่า ตามความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความแตกต่างกัน โดยครู
 ที่จบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติโดยรวมและในแต่ละองค์ประกอบ
 มากกว่าครูที่จบปริญญาตรีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ด้านการบริหารการศึกษา ประกอบด้วย ปรัชญาและเป้าหมายการศึกษา โครงสร้างการ
 บริหารโรงเรียน การจัดการบุคลากร การบริหารการเงิน พวงรัตน์ เกสรแพทย์ (2543:31) ให้คำ
 นิยามอย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักการบริหารการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย
 การใช้ทรัพยากรให้มีประโยชน์สูงสุดโดยมีความเชื่อว่าการดำเนินกิจกรรมต่างๆของมนุษย์ให้
 สำเร็จลุล่วงนั้น เนื่องจากกระบวนการบริหารหรือการจัดการ เป็นงานสำคัญที่จะเอื้ออำนวยให้
 กิจกรรมนั้นๆมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รุ่ง แก้วแดง (2544:11) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา
 คือ การจัดการเพื่อให้ผู้เรียนได้รับบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพมากที่สุด และ John L. Nwankwo
 1982 (อ้างอิงจาก ชาญชัย อาจินสมาจาร, ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์:1) ระบุว่า “การบริหารการศึกษา
 หมายถึง การจัดการทรัพยากรมนุษย์และวัสดุอุปกรณ์และ โปรแกรมที่มีให้กับการศึกษาอย่าง
 รอบคอบ และเป็นระบบในการทำให้จุดประสงค์ทางการศึกษาบรรลุผล” สำหรับ สุนทร โคตร
 บรรเทา (2547:25) กล่าวว่า การบริหารการศึกษาเป็นศาสตร์สาขาหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง
 (Profession) และนักบริหารการศึกษาถือว่าเป็นผู้มีวิชาชีพชั้นสูง (Professionals) เพราะเป็นผู้ได้รับ
 การฝึกอบรมและเรียนมาโดยตรง เป็นผู้มีจรรยาบรรณและมีใบประกอบวิชาชีพของตน

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษาเป็นการดำเนินงานของคณะบุคคลเพื่อให้บริการทาง
 การศึกษาแก่สมาชิก บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ อาทิ มีระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัย มี
 โครงสร้างการบริหารที่ชัดเจนเหมาะสมกับขนาดและระดับสถานศึกษาของโรงเรียน มีคู่มือแนว
 ปฏิบัติงาน มีแผนพัฒนาโรงเรียนที่เหมาะสม มีนวัตกรรม เทคโนโลยี และระบบข้อมูลสารสนเทศ
 เพื่อการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

ปรัชญาและเป้าหมายการศึกษา คือ การกำหนดสาระสำคัญในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักแนวคิดและอุดมการณ์ของการจัดการศึกษาของชาติ โดยมีแนวดำเนินงานที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผลเกิดความคุ้มค่า ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของกับโรงเรียน มีความเข้าใจปรัชญาและเป้าหมายตรงกัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2541:34) กล่าวว่าปรัชญาของโรงเรียน หมายถึง แนวคิด อุดมการณ์ หรืออุดมการณ์สูงสุดในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ใช้เป็นแนวทางกำหนดภารกิจของโรงเรียน วรวิทย์ วุฒิสรากร (2544:29) ปรัชญาการศึกษาเป็นปรัชญาที่นำมาใช้ในการจัดระบบการศึกษา ได้แก่ การสร้างรากฐานเพื่อนำไปทำความเข้าใจในระบบการศึกษา หรือเพื่อสร้างความมุ่งหมายของการศึกษา หรือเพื่อประเมินผลความมุ่งหมายของการศึกษาซึ่งผลที่ได้จะเป็นแนวทางสำหรับประกอบการศึกษาและค้นคว้าต่อไปปรัชญาการศึกษามักจะสอดคล้องกับปรัชญาการปกครองประเทศ และครองชีวิตในแต่ละระบบการปกครอง สุนีย์ ภูพันธ์ (2546:57) ปรัชญาการศึกษา หมายถึง อุดมคติ อุดมการณ์ อันสูงสุด ซึ่งยึดเป็นหลักในการจัดการศึกษา มีบทบาทในการเป็นแม่บทต้นกำเนิดความคิดในการกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษา เพราะเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาตลอดจนกระบวนการในการเรียนการสอน

เป้าหมายการศึกษา โดยทั่วไปจะดำเนินงานเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและสังคมได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษา เอกชน เป้าหมายของโรงเรียน หมายถึง สิ่งที่จะทำให้สำเร็จตามภารกิจจัดการศึกษาของโรงเรียนที่อยู่ในกรอบของปรัชญาของโรงเรียน เอกรินทร์ สีมหาศาล (2546:207) เป้าหมายการศึกษา “ให้การจัดการศึกษาเป็นเลิศโดยโรงเรียนมีคุณภาพ การเรียนมีคุณภาพ ห้องเรียนมีคุณภาพ และผู้เรียนมีคุณภาพได้มาตรฐานสูงในระดับสากล” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2546:14) เป้าหมาย หมายถึง ผลสัมฤทธิ์หรืออุดมการณ์ที่สถานศึกษาคาดหวังให้เกิดกับเด็กตามภาระงานหรือกิจกรรมที่ปฏิบัติ เป้าหมายที่ดีควรมีการระบุเป้าหมายทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

สรุป ปรัชญาและเป้าหมายการศึกษา เปรียบเสมือนทัศนคติและอุดมการณ์ และแนวคิดที่ใช้เป็นกรอบกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาในโรงเรียน ทุกคนต้องนำไปปฏิบัติ เพราะปรัชญาและเป้าหมายการศึกษาส่งต่อเจตนารมณ์ปรัชญาการปกครองประเทศ

โครงสร้างการบริหารโรงเรียน มีการจัดโครงสร้างการบริหาร แนวปฏิบัติ ธรรมเนียมปฏิบัติ ในโรงเรียน ระบบข้อมูลสารสนเทศอย่างเหมาะสมและเป็นระบบ รวมถึงงานด้านพัฒนาบุคลากร

การทำงานเป็นทีม การเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นมีการกำหนดขอบข่ายสาระการกำกับ ตรวจสอบและรายงานที่ครอบคลุมเป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาของโรงเรียนชัดเจน

จันทร์ธานี สงวนนาม (2545:139-140) กล่าวว่า “สถานศึกษาส่วนใหญ่จะแบ่งโครงสร้างของการบริหารสถานศึกษาให้ครอบคลุมไว้ 6 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยถือว่างานวิชาการเป็นงานหลัก และงานอื่นๆ เป็นงานสนับสนุน”

ธีระ รุญเจริญ (2546:66) ได้กล่าวว่า “หากองค์กรใดมีการกำหนดโครงสร้างและแบ่งส่วนงานที่ดี มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ระหว่างหน่วยงานที่เหมาะสมมีความชัดเจนแน่นอน ไม่มีงานที่ซ้ำซ้อน มีความเชื่อมโยงสอดคล้องประสานสัมพันธ์กันระหว่างหน่วยงานหลักกับหน่วยงานย่อยและระหว่างหน่วยงานย่อยด้วยกัน มีการจัดระบบงานบริหารบุคคลที่มีประสิทธิภาพ โดยมีระบบการจัดการที่ดี มีค่าตอบแทนที่เหมาะสมเพื่อจูงใจให้ คนดี คนเก่งเข้ามาทำงานก็เป็นที่ยังหวังได้ว่าองค์กรนั้นจะสามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้”

สรุป การจัดโครงสร้างของการบริหารโรงเรียน โดยทั่วไปจะเขียนเป็นแผนผังหรือแผนภูมิไว้ให้มองเห็น โครงสร้างนั้นจะแสดงความสัมพันธ์ของกลุ่มงาน ตำแหน่งหน้าที่และสายบังคับบัญชา

ด้านการจัดการบุคลากร

การจัดการบุคลากร คือ การจัดเตรียมครู อาจารย์ และฝ่ายสนับสนุนการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อทำหน้าที่ให้ความรู้ต่างๆ แก่ผู้เรียน พร้อมทั้งส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและความรักองค์กร

อุทัย หิรัญโต (2531 : 2) ให้ความหมายของการบริหารงานบุคลากรว่า การบริหารงานบุคลากร คือ การปฏิบัติการเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือตัวเจ้าหน้าที่ในองค์กรใดองค์กรหนึ่งนับตั้งแต่การสรรหาคนเข้าทำงาน การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การเลื่อนเงินเดือน การปกครองบังคับบัญชา การดำเนินการทางวินัย การให้พ้นจากงาน และการจ่ายบำเหน็จบำนาญ เมื่อออกจากงานไป

พยอม วงศ์สารศรี (2532 : 3) ให้ความหมายของการบริหารงานบุคลากร หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่าง ๆ พิจารณามูลค่าที่อยู่ในสังคม เพื่อดำเนินการพิจารณา สรรหา คัดเลือกและบรรจุบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามาอยู่ในองค์กร และขณะที่บุคคลเข้ามาปฏิบัติงานในองค์กรได้มีการจัดกิจกรรมพัฒนา ชำระรักษาให้บุคคลที่คัดเลือกเข้ามาเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีในการทำงานและยังรวมไปถึงการ

แสวงหาวิธีการที่ทำให้สมาชิกในองค์กรที่ต้องพ้นจากการทำงานสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

มานะ ทองรักษ์ (2549 : 23) งานบริหารงานบุคคล ถ้าหากพิจารณาขอบข่ายงานบริหารบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษาแล้ว สามารถจำแนกออกได้เป็น 4 งานด้วยกัน คือ 1. งานวางแผนบุคลากรเป็นการเตรียมการสำรวจความต้องการ การกำหนดจำนวนและลักษณะของบุคลากรที่โรงเรียนต้องการ 2. งานเตรียมบุคลากรเป็นงานในด้านบุคลากรเข้าทำงานงานปฐมนิเทศ และการชี้แจงถึงบทบาทและหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบของบุคลากรแต่ละฝ่ายและแต่ละคน 3. งานพัฒนาและธำรงรักษามูลค่าบุคลากรเป็นงานเกี่ยวกับการให้ความรู้ในหน้าที่ปฏิบัติของบุคลากรทั้งก่อนและขณะประจำการ การจัดสวัสดิการให้แก่บุคลากร การจัดทำทะเบียนประวัติบุคลากร 4. งานวินัยของบุคลากร ได้แก่ การป้องกันและดูแลให้บุคลากร ดำเนินงานตามระเบียบปฏิบัติ กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และบุคคล

กล่าวโดยสรุป การจัดการบุคลากรหรือการบริหารงานบุคลากรเป็นงานที่มีส่วนในการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพอย่างมากเช่นกัน เพราะในการสรรหามูลค่าบุคลากรมาทำงาน ถ้าสรรหามูลค่าที่เป็นคนเก่ง คนดี มาเป็นครู จัดครูเข้าสอนตามความรู้ความสามารถและความถนัดพร้อมด้วยผลประโยชน์ มีการพัฒนาครูให้เก่งให้เป็นคนดียิ่งขึ้นไป ย่อมจะสอนและอบรมนักเรียนให้มีคุณภาพมีประสิทธิภาพในระดับสถานศึกษาบางแห่งมักจะมีบุคลากรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานบุคคล อาทิ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการจะร่วมกัน บริหารและจัดการงานบุคลากร เช่น การสรรหามูลค่าบุคลากรมาทำงาน การจัดบุคลากรเข้าทำงานการพิจารณาความดีความชอบ และการพัฒนาบุคคล เป็นต้น

การบริหารการเงิน

รัชพล คชชารุ่งโรจน์ (2548 : 99) การบริหารจัดการเกี่ยวกับเงิน สำหรับโรงเรียนเอกชนราชการต้องปฏิบัติตามระเบียบราชการ ผู้เขียนขอเสนอหลักการบริหารจัดการด้านการเงิน ดังนี้

1) ผู้บริหารต้องมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการเงินเป็นอย่างดี สามารถประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา 2) มีการจัดการระบบการเงินภายในโรงเรียนอย่างโปร่งใส มีเงินสำรองสำหรับเบิกจ่ายเป็นสวัสดิการภายใน ได้อย่างรวดเร็ว ไม่ต้องรอนาน 3) การใช้ระบบคอมพิวเตอร์มาบริหารจัดการระบบการเงิน 4) โรงเรียนควรมีแผนปฏิบัติการเงินอย่างชัดเจน 5) โรงเรียนหาโอกาสในการแสวงหาเงินงบประมาณ ในหลายรูปแบบ เช่น การของงบบริจาค การจัดกิจกรรมของโรงเรียน เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา การจัดการศึกษา 6) ความสามารถในการจัดสรรงบประมาณภายในโรงเรียนอย่างทั่วถึงและให้เกิดประโยชน์โดยรวมของโรงเรียน

ลักษณะ จุประสงค์ (2551) หลักการและนโยบายบัญชีโรงเรียนเอกชน ประกอบด้วย

1. ระบบบัญชีคู่ คือ การลงรายการสองบัญชี คือ เดบิต และ เครดิต
2. หลักการและนโยบายบัญชีโรงเรียนเอกชน มีรายละเอียดดังนี้

1) ระบบบัญชีคู่ คือการลงรายการสองบัญชี คือ เดบิต และ เครดิต 2) หลักการบัญชีใช้เกณฑ์พึงรับพึงจ่าย คือ การบันทึกกรรับรายได้และรายจ่ายเมื่อมีรายการเกิดขึ้น 3) รอบระยะเวลาบัญชี กำหนด วันที่ 1 พฤศจิกายน ถึงสิ้นปี 30 เมษายน ของปีถัดไป (1 รอบเท่ากับ 12 เดือน) 4) วัตถุประสงค์สำนักงานบันทึกตามราคาทุนที่ซื้อมา 5) อาคาร ยานพาหนะ ครุภัณฑ์ บันทึกตามราคาทุนที่ได้มากรณีหารราคาทุนไม่ได้ให้ตีราคาโดยมูลค่ายุติธรรม 6) อายุการใช้งานของอาคาร ยานพาหนะ และครุภัณฑ์ คิดค่าเสื่อมราคาในอัตราเส้นตรงแต่ให้คงเหลือราคาตามบัญชีในปีสุดท้ายไว้จำนวน 1 บาท 7) ลูกหนี้ให้บันทึกตามจำนวนที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินได้ 8) บันทึกรับรู้รายได้เมื่อได้รับเงินหรือเมื่อ ได้ให้บริการแก่ผู้เรียนแล้วในรอบปีปัจจุบัน 9) บันทึกรับรู้รายจ่ายได้จ่ายเงิน เมื่อได้จ่ายเงินเป็นค่าสินค้าหรือบริการหรือได้รับสินค้าหรือบริการแล้วในรอบบัญชีปัจจุบัน 10) การกำหนดอายุการใช้งานของอาคาร ยานพาหนะ ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์ให้กำหนดตามจำนวนปีที่คาดว่าจะใช้ทรัพย์สินเหล่านั้นอย่างมีประสิทธิภาพ 11) สินทรัพย์ถาวรที่หมดสภาพใช้งานก่อนกำหนดและยังมีมูลค่าเหลืออยู่ตามบัญชีให้ตัดจำหน่ายสินทรัพย์ออกจากบัญชีและบันทึกมูลค่าที่เหลืออยู่เป็นค่าใช้จ่ายในปีที่ตัดจำหน่ายทั้งจำนวน

หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

เมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาย่อมต้องปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ โดยมุ่งหวังเพื่อส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืนและถาวรตลอดไป

หลักสูตรการศึกษา

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539: 9) ให้ความหมายหลักสูตรว่าเป็น SOPEA ประกอบด้วย

S	คือ	Subject matter	ได้แก่ เนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอน
O	คือ	Object	ได้แก่ วัตถุประสงค์
P	คือ	Plans	ได้แก่ แผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้หรือประสบการณ์แก่นักเรียนที่คาดหวัง
E	คือ	Learner,s experience	ได้แก่ ประสบการณ์ทั้งปวงของผู้เรียนที่จัดโดยโรงเรียน
A	คือ	Education activities	ได้แก่ กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียน

ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา (2540: 3-5) ได้อธิบายความหมายของ “หลักสูตร” ว่ามีความแตกต่างกันไปตั้งแต่ความหมายที่แคบสุดจนถึงกว้างสุด แต่จำแนกความคิดเห็นของนักการศึกษาที่ได้นิยามความหมายของหลักสูตร ออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

1. หลักสูตร หมายถึง แผนประสบการณ์การเรียนรู้ นักการศึกษาที่มีความคิดเห็นว่าการหลักสูตร หมายถึง แผนประสบการณ์เรียนนั้น มองหลักสูตรในลักษณะที่เป็นเอกสาร หรือโครงการการศึกษาที่สถาบันการศึกษาได้วางแผนไว้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามแผนหรือโครงการที่กำหนดไว้ หลักสูตรตามความหมายนี้หมายรวมถึง แผนการเรียนรายวิชาต่างๆ ที่กำหนดให้เรียนรวมทั้งเนื้อหาวิชาของรายวิชาต่างๆ กิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผล ซึ่งได้กำหนดไว้ในแผนความคิดเห็นของนักศึกษากลุ่มนี้ไม่รวมถึงการนำหลักสูตรไปใช้หรือการเรียนการสอนที่ปฏิบัติจริง แต่ทั้งแผนประสบการณ์เรียนกับการเรียนการสอนที่ปฏิบัติจริง มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

2. หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนที่สถาบันการศึกษาจัดให้ ซึ่งหมายรวมถึงประสบการณ์เรียนและการนำหลักสูตรไปใช้ด้วย แนวคิดนี้สอดคล้องกับแนวคิดของทั้งทาบาและไทเลอร์ที่เห็นว่า หลักสูตรประกอบด้วยจุดมุ่งหมายประสบการณ์ทางการศึกษาหรือเนื้อหาการจัดประสบการณ์ทางการศึกษาหรือการจัดเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล

ธำรง บัวศรี (2542: 7) กล่าวว่า หลักสูตร คือ แผนซึ่งได้ออกแบบจัดขึ้นเพื่อแสดงจุดมุ่งหมายการจัดเนื้อหาสาระกิจกรรมและมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆ ตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้

มาเรียม นิลพันธ์ (2543: 6) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง เอกสารข้อกำหนดเกี่ยวกับมวลประสบการณ์เพื่อผู้เรียนได้เจริญงอกงามพัฒนาไปในแนวทางที่ต้องการ

หรรษา นิลวิเชียร (2547: 10) หลักสูตรสถานศึกษาผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตร คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียนและผู้ปกครอง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นในชุมชนมีหน้าที่กำหนดนโยบายและกฎระเบียบต่างๆ ของสถานศึกษา ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่าผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ทั้งทางบวกและทางลบ ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ในสิ่งที่กำหนดในแผนการเรียนรู้ และไม่ได้กำหนดไว้ในแผนฯ โรงเรียนต้องตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนทั้งหมด เช่น การบริหารด้านรถรับ-ส่ง การบริการด้านอาหารกลางวัน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป หลักสูตรสถานศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาทุกระดับ เพราะเป็นโครงร่างกำหนดกรอบแนวคิดทางปฏิบัติที่จะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต รวมทั้งเป็นแนวทางในการให้การศึกษา

ให้วิชาความรู้ การถ่ายทอดวัฒนธรรม การปลูกฝังเจตคติและค่านิยม รวมทั้งส่งเสริมความเจริญงอกงามของบุคคล ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บุคคลเป็นคนที่สังคมต้องการ

การจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีประเด็นหลักอยู่เปลี่ยนบทบาทในการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการเป็น “ผู้รับ” มาเป็น “ผู้เรียน” และบทบาทของครูจาก “ผู้สอน” มาเป็น “ผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้” ให้ผู้เรียน ดังนั้นผู้เรียนจึงกลายเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน และมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ประเวศ วะสี (2543: 4) ให้ความหมายว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เอาชีวิตจริงของผู้เรียนเป็นตัวตั้ง เรียนรู้เพื่อสร้างปัญญาให้รู้จักตนเอง รู้จักโลก สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งทางเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม อยู่ร่วมกันอย่างมีคุณภาพเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง มีความสุข สนุกสนานและเกิดฉันทะในการเรียนรู้

ทิสนา แจมมณี (2545: 121) ให้ความหมายว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว (active participation) ทั้งทางกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ในกิจกรรมหรือกระบวนการเรียนรู้โดยผู้เรียนมีบทบาทดังกล่าวมากกว่าผู้สอน

McCombs and Whisler (1997: 1408) กล่าวถึงการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่าเป็นการเปลี่ยนมุมมองในการจัดการเรียนรู้โดยให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยเฉพาะในเรื่องภูมิหลัง ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ความสนใจ ศักยภาพและความต้องการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตนให้มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนรู้ในระดับสูงสุดรวมถึงการเสริมสร้างแรงจูงใจ ในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย

American Psychological Association (2007) ได้อธิบายลักษณะการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยที่บรรยากาศการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น จะเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น (Active Participant) ในกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ผู้เรียนจะใช้กลวิธี (Strategies) ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจจากภายนอกที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การเรียนรู้จึงมีลักษณะเป็นเฉพาะบุคคลมากกว่าการมีลักษณะที่เป็นแบบแผนมาตรฐานเดียวกันการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะช่วยพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ (Learning “how-to-learn” skills) เช่น ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะการ

คืออย่างมีวิจารณญาณ ลักษณะของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะปรับเปลี่ยนไปตามรูปแบบ การเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน

สรุปได้ว่า “การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนา “คน” และ “ชีวิต” ให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มตามความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนมีอิสรภาพในการสร้าง องค์ความรู้ของตนเอง เรียนรู้อย่างมีความสุข โดยได้ใช้กระบวนการคิดปฏิบัติได้จริง มีส่วนร่วม อย่างคืบตัว (active participation) ทั้งทางกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมและผู้เรียนมีบทบาท ในกิจกรรมการเรียนมากกว่าผู้สอน

การจัดบรรยากาศส่งเสริมการเรียน

สถานศึกษาและชั้นเรียน ที่มีบรรยากาศเต็มไปด้วยความอบอุ่น และเอื้อเพื่อแผ้วแผ่ ตลอดจนความ สะอาด ความเรียบร้อยและสวยงาม พร้อมทั้งความเอื้อเพื่อแผ้วแผ่ ฯลฯ ย่อมเป็น แรงจูงใจที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนรักการเรียนและใฝ่การเรียนรู้ การจัดบรรยากาศที่ดีจะช่วย ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีและมีวิสัยทัศน์ที่ดีในการมาโรงเรียน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537: 117) ในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละครั้งจะให้เป็นที่ ไปใน บรรยากาศแบบใดขึ้นอยู่กับผู้สอนจะเป็นผู้บ่งชี้ทั้งสิ้น คุณลักษณะของผู้สอนที่ส่งเสริมการเรียนรู ให้เป็นที่ไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพมีหลายประการ เช่น มีความรอบรู้ในสิ่งที่จะสอนเป็นอย่างดี ทั้ง ด้านกว้างและด้านลึกสามารถนำความรู้ที่นำมาถ่ายทอดได้ มีทัศนคติที่ดีต่อการสอนซึ่งหมายถึง มี ความปรารถนาดีต่อผู้เรียน รักวิชาที่สอนและรักการสอนมีความรู้สึกรักอยากสอน และสิ่งสำคัญจะ ขาดไปเสียไม่ได้นอกเหนือจากความรู้ความสามารถในการสอนแล้ว ผู้สอนจะต้องมีความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจผู้เรียน ไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวด้วยวาจาและท่าทางต่อผู้เรียน ปฏิบัติต่อผู้เรียนให้ มีความรู้สึกใกล้ชิด มีความเป็นห่วงผู้เรียน ยอมรับผู้เรียนอย่างที่เขาเป็น

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541: 69) ได้เสนอบทบาทของครูผู้สอนในการจัดบรรยากาศที่ ส่งเสริมการเรียนรู้ สรุปพอสังเขปได้ดังนี้ (1) จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศส่งเสริมให้ผู้เรียน ค้นพบกระบวนการ หรือ วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง (2) จัดกิจกรรมและสถานการณ์ที่ส่งเสริม กระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ และการแสดงออกของผู้เรียน ตลอดจนการปรับปรุงตนเอง (3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยน เรียนรู้จากเพื่อนและกลุ่ม จัดบรรยากาศการเรียนรู้ ที่มีชีวิตชีวา มีความสุข (4) ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้ เข้ากับชีวิตจริง (5) ครูผู้สอนประเมินพัฒนาการของผู้เรียนทุกด้านอย่างต่อเนื่องและปฏิบัติตนเป็น แบบอย่าง โดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงงามของวิถีไทยและสากล

กล่าวโดยสรุป การจัดบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทางบวกเพื่อพัฒนาตนเอง การที่จะส่งเสริมให้มีบรรยากาศเหล่านี้ให้เกิดขึ้นได้นั้น ผู้สอนจะต้องมีความเชื่อในตนเอง ต้องแสดงออกถึงการไว้วางใจ ให้ความเมตตา และความอบอุ่นสร้างความคุ้นเคยเป็นกันเอง มีความรู้สึกต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียน และมีความกระตือรือร้น พร้อมทั้งจะให้ความช่วยเหลือผู้เรียน

ผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยเฉพาะอย่างยิ่งหมวด 4 แนวการจัดการศึกษาเป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ สาระของหมวดนี้ครอบคลุมกระบวนการจัดการศึกษาที่เปิดกว้างให้แนวทาง การจัดการเรียนการสอนตั้งแต่มาตรา 22 ถึง มาตรา 30 และ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากการพัฒนาการของผู้เรียน การทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2540: 28) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นผลของเรื่องความรู้ ความสามารถจากการเรียนรู้ในอดีต หรือในสภาพปัจจุบันของแต่ละบุคคล บุญชม ศรีสะอาด (2541: 150) ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ได้มากก็นับว่าการสอนของครูมีประสิทธิภาพสูงถ้าบรรลุจุดประสงค์ได้น้อยก็หมายความว่าไม่มีประสิทธิภาพต่ำ

วารินทร์ สิ้นสูงสุด (2543: 195) สัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน หมายถึง ผลของการเรียนรู้ หรือพัฒนาการโดยรวมที่เกิดขึ้นจริงของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยมีเกณฑ์ ดังนี้ คือ (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในชั้นสุดท้ายของผู้เรียนที่จบหลักสูตรอยู่ในระดับสูง (2) ความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียนเต็มตามศักยภาพของตน (3) ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร วิทยากร เชียงกุล (2546: 10) ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา หมายถึง การออกแบบทดสอบ เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะหรือความสำเร็จทางวิชาการของผู้เรียนในสาขาวิชาที่เรียน เอกรินทร์ สีมหาศาล (2546: บทนำ) ผลสัมฤทธิ์หมายถึง ผลของการประเมินทุกด้านที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนโดยรวม จึงต้องใช้วิธีการประเมินอย่างหลากหลายให้สัมพันธ์ร่วมไปกับกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

วิทยากร เชียงกุล (2546: 10) ได้กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เป็นการออกแบบทดสอบ เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ฯลฯ หรือ ความสำเร็จทางวิชาการของผู้เรียนในสาขานั้นๆ

สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ การรวบรวมข้อมูลจากการทดสอบการเรียนรู้ของผู้เรียน แบ่งได้ 2 ประเภท คือ 1) ด้านความรู้ ด้านความเข้าใจ มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ และ 2) ด้านคุณลักษณะและคุณสมบัติของผู้เรียน ได้แก่ มีคุณธรรมจริยธรรม มีเจตคติที่ดีต่อตนเองและบุคคลอื่น ทั้ง 2 ประเภทที่กล่าวมานั้นผู้เรียนต้องผ่านการสอน การฝึกอบรมจากครูผู้สอนใช้วิธีประเมินผล อย่างหลากหลายให้สัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้แล้วรวบรวมข้อมูลเป็นคะแนน หมายถึง ตัวเลขที่แสดงผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนแต่ละคน

ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน

กิจการนักเรียนเป็นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพราะเป็นงานที่มีส่วนช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา นักการศึกษาได้ให้ความหมายของกิจการนักเรียนดังนี้

เยาวภา เศษะคุปต์ (2542: 78) กิจการนักเรียน หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน ครอบคลุมถึงงานจัดทำเขตพื้นที่ให้บริการ จัดทำสำมะโนนักเรียน การรับเด็กเข้าเรียน การปฐมนิเทศผู้ปกครอง การจัดทำทะเบียนและระเบียบต่าง ๆ

หวน พินรุพันธ์ (2548: 9) การบริหารกิจการนักเรียน เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวกับนักเรียน เช่น การปฐมนิเทศนักเรียน การปกครองนักเรียน การจัดบริการแนะแนว การบริการเกี่ยวกับสุขภาพนักเรียน การจัดกิจกรรม และการบริการต่าง ๆ เป็นต้น การบริหารกิจการนักเรียนถือว่าเป็นการพัฒนาบุคคลให้เป็นคนดี คนเก่ง ได้อย่างมากเช่นกัน เช่น การปกครองให้นักเรียนมีระเบียบวินัยการจัดกิจกรรม กีฬา กิจการทางศาสนา กิจกรรมทางวิชาการ การจัดบริการแนะแนวเหล่านี้ล้วนทำให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง ยิ่งขึ้น

ดวงกมล สิ้นเพ็ง (2551: 113) กิจการนักเรียนนั้น เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน การจัดกิจกรรมนักเรียนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการไปใช้ในการสร้างสรรค์อย่างมีจุดหมาย อันก่อประโยชน์แก่ผู้เรียน

ฉันท ชาติทอง (2552: 230) กล่าวว่า การจัดกิจการนักเรียนเป็นการจัดกิจกรรมดำเนินการด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาให้แก่เด็กนักเรียนมากขึ้น และส่งเสริมทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม เพื่อให้รู้จักนักเรียนมากขึ้น และส่งเสริมป้องกันปัญหาของนักเรียนทุกคน การจัดกิจกรรมจะจัดในห้องโดยมีบรรยากาศที่เป็นกันเอง และนักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

สรุปได้ว่า งานกิจการนักเรียน เป็นการจัดมวลประสบการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ครอบคลุมถึงงานจัดทำเขตพื้นที่ให้บริการ การปกครอง การจัดบริการแนะแนว เพื่อส่งเสริมการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจของผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มเติมจากกิจกรรมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจการนักเรียนดังกล่าวโรงเรียนจัดอยู่บนพื้นฐานของงานบริหารทั่วไปและงานวิชาการ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมที่มีแนวทางพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายได้หลายๆแนวทาง ตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนที่แตกต่างกัน โดยที่โรงเรียนให้ความร่วมมือด้านการจัดสถานที่ อำนวยความสะดวก ความปลอดภัย การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอก นอกจากนี้ยังให้โอกาสผู้ปกครองและชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพ ความสามารถด้านต่างๆของผู้เรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2545: 6) ได้นิยามกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้ เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่น อย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม

สมนึก ธาตุทอง (2548: 219) ได้ระบุความหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนว่าเป็น การจัดกิจกรรมสำหรับผู้เรียนทุกคนทั้งผู้เรียนปกติ อัจฉริยะ พิการ และผู้ด้อยโอกาส โดยจัดอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาความสมดุลด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ส่งเสริมเจตคติ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์

สรุปได้ว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาองค์ความรู้ของผู้เรียนและมีความพร้อมเพื่อที่จะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญาและสังคม โดยมุ่งหวังให้เยาวชนของชาติเป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์ที่เหมาะสม โดยจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และจะต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การบริการและสวัสดิการ

การบริการและสวัสดิการ เป็นงานสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับ นักเรียน ผู้ปกครอง ครู บุคลากร และเป็นงานที่โรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการซึ่งผู้บริหารจัดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่บุคคลที่กล่าวข้างต้น และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังให้โรงเรียนจัดบริการ และสวัสดิการให้กับนักเรียน โดย สุทธิพันธ์ ผ่องอักษร (2540) ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษา พบว่า ด้านกิจการนักเรียนผู้ปกครองคาดหวังให้โรงเรียนจัดบริการและสวัสดิการให้กับนักเรียน โดยเน้นการแนะแนว การบริการสุขภาพและให้สวัสดิการกับนักเรียน เช่นทุนอาหารกลางวันและยกเว้นค่าธรรมเนียมการเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2533: 26-27) ได้กำหนดการจัดบริการรถรับ-ส่ง ที่สถานศึกษาจัดบริการให้แก่เด็ก ซึ่งรถต้องอยู่ในสภาพปลอดภัยอุปกรณ์ภายในรถเหมาะสมกับวัยของเด็ก เช่นเข็มขัดนิรภัย เครื่องดับเพลิง มีสัญญาณไฟรับการฝึกอบรมจากกรมขนส่ง ต้องมีบุคลากรดูแลเด็กนักเรียนในรถอย่างน้อย 1 คน และ สมศักดิ์ คลประสิทธิ์ (2541: 15) กล่าวว่า โรงเรียนเอกชนจัดให้บริการเพิ่มขึ้นจากภารกิจหลักเป็นการให้บริการเชิงแข่งขัน ทั้งด้าน ปริมาณ คุณภาพ และความทั่วถึง ได้แก่ การบริการรถรับ-ส่งนักเรียนและการมีครูเจ้าของภาษาเป็นผู้สอน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2545: 15) การจัดเรื่องบริการและสวัสดิการเพื่อสนองความต้องการด้านครู-อาจารย์ ได้แก่ งานการลา การปฏิบัติงานทดแทน การรักษาพยาบาล การอุทธรณ์ร้องทุกข์และการบำเหน็จบำนาญ

ฉันท ชาติทอง (2552: 231) กล่าวว่า การจัดบริการกิจกรรมแนะแนวโดยมีครูเป็นผู้ให้บริการข้อมูลข่าวสารสารสนเทศที่จำเป็นและทันสมัย ทั้ง ด้านการศึกษา อาชีพ การพัฒนาบุคลิกภาพ เพื่อให้ให้นักเรียนได้สำรวจตนเองและรู้จักตนเองในทุกด้าน สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ตลอดจนช่วยเหลือแก้ไขและฝึกประสบการณ์ที่เหมาะสม สำหรับนักเรียนได้ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการศึกษาและการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต

สรุปได้ว่า การบริการและสวัสดิการ เป็นงานสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่โรงเรียนจัดให้ เช่น การบริการแนะแนว การบริการรถรับ-ส่ง ครูสอนภาษาต่างประเทศเป็นเจ้าของภาษามอบทุนการศึกษาในรูปแบบของค่าเสื้อผ้า ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าอาหารกลางวัน ฯลฯ เป็นต้น

การปกครองนักเรียน

การปกครองนักเรียน ครูมีหน้าที่อบรมสั่งสอนให้นักเรียนเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน เพื่อเป็นพื้นฐานของการรู้จักเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมต่อไป และจาก <http://onruedee.multiply.com/ionma/litem/14> ดังนี้

- (1) ครูมีหน้าที่อบรมสั่งสอนให้นักเรียนมีความประพฤติเรียบร้อยปลูกฝังให้เด็กเป็นผู้มีคุณธรรม รักและเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- (2) ครูมีหน้าที่อบรมสั่งสอนให้นักเรียนเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัยต่างๆ ของโรงเรียน โดยเคร่งครัดและสม่ำเสมอ เพื่อเป็นพื้นฐานของการรู้จักเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมต่อไป
- (3) ครูมีหน้าที่เอาใจใส่กวดขันในเรื่องการแต่งกาย และสุขอนามัยของนักเรียน
- (4) ครูมีหน้าที่ประสานงานและร่วมมือกับทุกฝ่าย เพื่อให้งานด้านการปกครองนักเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- (5) ครูต้องไม่ละทิ้งห้องเรียนหรือปล่อยให้เด็กอยู่ตามลำพังในห้องเรียน
- (6) ครูมีหน้าที่อบรมและดูแลเอาใจใส่ไม่让孩子ทำลายสาธารณสมบัติ
- (7) ครูทำหน้าที่ส่งเสริมให้เด็กรับสถาบัน หมั่นละเล่นในทางที่ถูก

กิจกรรมต่างๆ

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันนี้ บทบาทของครู - อาจารย์จะเปลี่ยนแปลงจากการเป็นผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกและฝึกประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียนในรูปแบบของการจัดกิจกรรม ชมรม เพื่อส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนในด้านวิชาการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่งเสริมค่านิยมที่ดีงาม ด้านกีฬา ศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ สืบสานวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ฯลฯ ได้แก่

พีรพงศ์ บุญศิริ (2541: 44) กิจกรรมนันทนาการที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อบริการเด็กนักเรียน นักศึกษา ให้มีโอกาสเข้าร่วมอย่างทั่วถึง เพื่อการส่งเสริม การออกกำลังกาย การฝึกทักษะกีฬา การเรียนรู้ และการพักผ่อนอย่างอิสระ อาจจะวัดในชั่วโมงการเรียนการสอนนอกโรงเรียน ในสถานที่ใดที่หนึ่ง ภายในขอบเขตของโรงเรียน เช่น สนามกีฬา ห้องสมุด ห้องเรียนหรือจัดในรูปแบบของกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อทักษะต่างๆ ชมรมกิจกรรมหรือกลุ่มสนใจต่างๆ เป็นต้น

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2545: 3) กิจกรรม การเล่น ประกอบการสอน จัดเป็นสิ่งจำเป็นที่ช่วยเร้าใจให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น และเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนเห็นคุณค่า เกิดความเข้าใจในบทเรียนได้ดีขึ้น นอกจากนี้ “กิจกรรม การเล่น” ประกอบการสอนยังช่วยฝึกทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียน นอกเหนือไปจากความสนุกสนานเพลิดเพลินที่นักเรียนจะได้รับ เช่น กิจกรรมการเล่น

ที่จะนำมาประกอบการสอนภาษาไทย ควรจะได้มีการดัดแปลงให้เหมาะสมกับเนื้อหา ตลอดจนคำนึงถึงความสามารถของผู้เรียน

ดวงกมล สีนเพ็ง (2551: 144-115) กิจกรรมต่างๆ หรือกิจกรรมหนึ่งๆ ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้หลายสาระ ได้มีโอกาสพัฒนาทักษะต่างๆ และประสบการณ์ที่ดีมีคุณค่า ตัวอย่างกิจกรรมนักเรียนนอกเหนือจากกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด เช่น กิจกรรมโฮมรูม (Hom Room Activitie) ส่วนใหญ่จะจัดกิจกรรมโฮมรูมช่วงเช้าก่อนเริ่มเรียนวิชาต่างๆ

สรุปได้ว่า กิจกรรมต่างๆ เป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนในทุกๆด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่งเสริมค่านิยมอันดีงาม ด้านกีฬา ศิลปะดนตรี นาฏศิลป์ หากผู้เรียนทุกคนได้รับการส่งเสริมและพัฒนาครบทุกด้าน ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 งานวิจัยในประเทศ

บุญรัตน์ แสงวงศ์ (2533) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินสมรรถภาพและผลของการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชน ในจังหวัดนครราชสีมาพบว่า 1) ความรู้ ความเข้าใจในการบริหารของผู้บริหาร จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง และลักษณะของโรงเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) คุณลักษณะและพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียน ที่มีวุฒิระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ลักษณะของโรงเรียน การมีครูใหญ่ ผู้จัดการเป็นบุคคลคนเดียวกัน และคนละคน และที่ตั้งของโรงเรียน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4) คุณลักษณะและพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนธรรมดา โรงเรียนในเครือคาทอลิก และเพื่อสอนภาษาจีน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศิริลักษณ์ รักษาทรัพย์ (2539) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาเอกชน ตามทัศนะของครู โรงเรียนประถมศึกษาเอกชน จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ครูแสดงทัศนะต่อการบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียนในระดับ น้อย คือ การบริหารงานการเรียนการสอนและการบริหารงานกิจการนักเรียน ส่วนอีก 4 งานอยู่ในระดับปานกลาง คือ งานธุรการและการเงิน งานบุคคลกร งานสัมพันธ์กับชุมชน และงานอาคารสถานที่

สุทธิพันธ์ ผ่องอักษร (2540) ได้ศึกษาเรื่องความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษา เพื่อส่งบุตรหลานเข้าเรียนใน โรงเรียนประถมศึกษาเอกชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า 1) คาดหวังให้โรงเรียนจัดการศึกษา ให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถทางการอ่าน การเขียน และการคำนวณ โดยเน้นวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และส่งเสริมวิชาคอมพิวเตอร์ 2) ด้านกิจการ

นักเรียนผู้ปกครองคาดหวังให้โรงเรียนเอกชนจัดบริการและสวัสดิการให้กับนักเรียน โดยเน้นการแนะแนวการศึกษา การบริการสุขภาพนักเรียน และให้สวัสดิการกับนักเรียนเป็นทุนอาหารกลางวัน และยกเว้นค่าธรรมเนียมการเรียน กับคาดหวังให้โรงเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีงาม กล้าแสดงออก และมีวินัยในการอ่าน

ธีระ แทนศิริ (2541) ได้ศึกษา ปัญหาการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีทัศนคติต่อปัญหาการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน โดยรวมแตกต่างกันกับผู้บริหารที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลาง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

จุริภรณ์ จันทรมาภู (2544) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการใช้กิจกรรมในการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนประถมศึกษาต่างกันมีการใช้กิจกรรมในการพัฒนาตนเองตามลำพังและเป็นหมู่คณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 สำหรับปัญหาอุปสรรคที่สำคัญของครูคือค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ การสอนไม่ตรงกับสาขาวิชาและสุขภาพไม่แข็งแรง

บุญโซ หยอบางไทร (2544) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน เขตการศึกษา 4 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบระดับการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามตัวแปรวุฒิกการศึกษา และประสพการณ์ในการทำงานพบว่า 1) โดยภาพรวมและรายปัจจัยอยู่ในระดับมาก ยกเว้นปัจจัยทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง 2) การปฏิบัติของผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.1 ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป ปฏิบัติงานประกันคุณภาพฯ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

นริศ มหาพรหมวัน (2550) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการพัฒนาของครูโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการพัฒนาของครูโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 2) เปรียบเทียบความต้องการการพัฒนาของครูโรงเรียนเอกชนฯ ตามอายุ ระดับการศึกษา ประสพการณ์การทำงาน และตามขนาดโรงเรียน 3) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการพัฒนาของครูโรงเรียนเอกชนฯ พบว่าตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันและด้านการตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมแตกต่างกัน นอกนั้นไม่แตกต่างกันตามประสพการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน และตามขนาด

2.4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Johnson. (1987: 3261-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อสร้างภาวะผู้นำนักเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาในชนบทโดยการรับรู้ และการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษาชั้นหลัง 8 ปี และการคาดคะเนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไปในอนาคต โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน 30 คน พบว่า ผู้บริหารส่วนมากเห็นว่า ควรมีการเปลี่ยนแปลงการจัดกิจกรรม ควรมีการพัฒนาบุคลากร พัฒนาหลักสูตรวิธีการสอน และตารางการจัดกิจกรรม ในช่วง 8 ปีต่อไป ผู้บริหารต้องการให้ครูมีการวัดผลให้เป็นมาตรฐาน และมีหลักฐาน สามารถตรวจสอบได้ ผู้บริหารส่วนมากต้องการเปลี่ยนแปลงการวัดผล และประเมินผลนักเรียนในปี 1984 – 1985 และมีความแตกต่างกันของการเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน

Delvin. (1989: 1492 – A) วิจัยเรื่องส่งเสริมกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ผู้บริหารควรมีเวลาในการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ ทบทวนหลักสูตรเก่าให้มากขึ้น จัดบริการวัสดุอุปกรณ์ มีภาวะผู้นำ ปรับขยายโครงการสร้างการบริหารให้คำปรึกษาในการใช้หลักสูตร และจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน รักในการแสวงหาความรู้มากขึ้น

Sammons. (1995:39) ศึกษาคุณลักษณะหลักของโรงเรียนที่มีประสิทธิผลโดยได้ศึกษาในโรงเรียนที่มีประสิทธิผลทั้งในระดับประถม และมัธยมในประเทศอังกฤษ พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผล ได้แก่ ภาวะผู้นำ เป้าหมายร่วมกันสอนและเรียนอย่างตั้งใจ มีความคาดหวังสูง เป็นต้น

Willms. (1997:1-4) ได้ศึกษาเรื่องทางเลือกของผู้ปกครองและนโยบายการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองน้อยกว่า 90% ที่ไม่ได้วางแผนในการตัดสินใจเลือกโรงเรียนให้กับบุตรหลาน โดยผู้ปกครองนักเรียนเลือกโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพความรู้ความสามารถของนักเรียน ตลอดจนสภาพสังคมเป็นประการสำคัญ

Hinds & Park. (2000:1-5) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการของผู้ปกครองสำหรับเด็กในประเทศสกอตแลนด์ พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกโรงเรียนสำหรับบุตรของตน พบว่าปัจจัยที่สำคัญคือ อาคารสถานที่ ความปลอดภัย สถานที่เล่น และความมีชื่อเสียงของโรงเรียน นอกจากนี้พบว่ารายได้ของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการเลือกโรงเรียน

สรุป ตามเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า คุณภาพของโรงเรียนเอกชน นั้นเป็นศักยภาพที่โรงเรียนสามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ และเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจต่อคุณภาพของโรงเรียนเอกชนมีความศรัทธาต่อโรงเรียนเอกชน และตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษารวมทั้งในโรงเรียนเอกชน ถ้าโรงเรียนมีคุณภาพทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการจัดการศึกษา การจัดสิ่งจูงใจพิเศษความเชื่อถือในบุคลากรของโรงเรียน การดำเนินการตามปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน การใช้สื่อการสอน และอาคารสถานที่ การจัดบริการนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน การจัดบรรยากาศในโรงเรียน และความมีชื่อเสียงของโรงเรียน ซึ่งคาดว่า ถ้าโรงเรียนเอกชนมีคุณภาพทั้ง 8 ด้าน จะสามารถพัฒนาองค์กรไปสู่ความมีประสิทธิภาพ เพราะฉะนั้นการศึกษาคุณภาพของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำไปวางแผนปรับปรุง และพัฒนาโรงเรียนเอกชน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น